

A MAGYAR SZEMLE KINCSESTÁRA

M E G J E L E N T E K

2. SZINNYEI JÓZSEF: A magyar nyelv
17 KMOSKÓ MIHÁLY: Az Iszlám
25 GRATZ GUSZTÁV: Európai külpolitika
27 BAJZA JÓZSEF: Jugoszlávia
33 SZERB ANTAL: Az angol irodalom kis tükre
37 BABITS MIHÁLY: Dante
45 BARTUCZ LAJOS: Mikép fedezte fel az ember
önmagát? (Kis antropológia)
58 GLATZ KAROLY: Velence múltja és művészete
67 IHRIG KAROLY: Szövetkezetek
71 SZABÓ VENDEL: Katholicizmus
78 NAGY JÓZSEF: A filozófia nagy rendszerei
84 LASSOVSKY KAROLY: Világrendszerek
96 SZÖLLÖSY LAJOS: A táplálkozás
105 SÍK SÁNDOR: A cserkészlet

E L Ő K É S Z Ū L E T B E N

- ZIMMERMANN ÁGOSTON: Fejlődéstan
RAVASZ LÁSZLÓ: Protestantizmus
ECKHARDT SÁNDOR: A francia irodalom kis tükre
PUKANSZKY BÉLA: A német irodalom kis tükre
FITZ JÓZSEF: A könyv története
KNOB SANDOR: Az ipari munkáskérdés
KÖVESLIGETHY RADÓ: Nap, hold és csillagok
OTTLIK LÁSZLÓ: Parlamentarizmus
SOLYMOSSY SÁNDOR: Magyar népélet
HARASZTI EMIL: Kis zenetörténet
NYIRŐ GYULA: Psychoanalysis
LEIDENFROST GYULA. A tenger és az ember
VÉRTESI DEZSŐ: A mai Németország
FREY ANDRÁS: A sajtó
SZÁSZ ZSOMBOR: Kisebbségek
LASZGALLNER ERNŐ: A rádió
MORAVCSIK GYULA: Bizánc

Minden kötet 80 oldal terjedelmű

Ára kartonban 1 P, vászonkötésben 1 P 60f

*A kiadóhivatal tájékoztat ad a kedvező előfizetési feltételekről
Budapest, VI, Vilmos császár-tit 3*

*A Magyar Szemle Társaság tulajdonában lévő
„Old Kenntonian Style” anyadúccal eredte ée nyomta a
Tipográfiai Műintézet, Budapest, V, Báthory-utca 18*

A MAGYAR SZEMLE KINCSESTÁRA

A CSERKÉSZET

ÍRTA

SÍK SÁNDOR

egyetemi tanár

BUDAPEST, 1930

KIADJA A MAGYAR SZEMLE TÁRSASÁG

A CSERKÉSZET

I. A CSERKÉSZMOZGALOM

A cserkészzet korunk legnagyobb pedagógiai mozgalma. 1908-ban az angol Baden-Powell alig harminc fiúval fog hozzá a munkához, tizenöt év múlva, 1923-ban, a világ cserkészeinek száma eléri a kétmilliót, 1929-ben pedig negyvenhat nemzet képviselői gyűlnek össze Angliában nemzetközi Jamboreera (közös találkozó) és konferenciára. Ez alatt a két évtized alatt a cserkészzet messze túlnőtt az eredeti kereten, amelyet egy zseniális pedagógus egyéni gondolatai szabtak meg és egyre inkább ifjúsági mozgalommá fejlődött. Ma már a világ minden részében hatalmas arányokban folyik a cserkészeti szervezkedése, eszméit a legkülönbözőbb fajok és nemzetek jónak és magukénak vallják, és mindjobban megbizonyosodik, hogy a cserkészeti a legegészségesebb, a legbiztosabb ifjúsági mozgalom.

Foerster, a nagy német nevelő így ír: „Ma az egész nyugati civilizáció fordulóponton áll. Vagy legyőzi a keresztény kultúra a mi pogányságunkat, vagy a mi barbárságunk űzi el a keresztény kultúrát. Ha nem volna itt az ifjúság mozgalma, mint végső remény, akkor számos tünet alapján azt kellene mondanunk, hogy Európában feltartóztathatatlan a pusztulás”. Ez a nagy európai gondolkodó tehát az ifjúsági mozgalmat Európa végső reményének mondja.

Az ifjúsági mozgalom nem régi dolog. Alig több

mint két évtizedes az egész civilizált világon. Régen is tettek sok mindent az ifjúságért, de mindig azzal a céllal, hogy az idősebb generáció átadja, megrögzítse gondolatait a felnővőkben. Régi mondás: Akié az ifjúság, azé a jövő. Az ifjúsági mozgalomnak legelső, mindentől gyökeresen különböző jellemvonása, hogy önmagáért van: nem a felnőtt nemzedékből indul ki, hanem magából az ifjúságból. Az ifjúsági mozgalomban az ifjúság önmaga alkot magának elveket és a gyakorlati munkához szükséges berendezkedést. Tudatosan nem akar a felnőttekről hallani. Egyes radikális megnyilatkozásait némelyek szinte az ifjúság osztályharcának nézik. A német mozgalom egyik előharcosa mondja: „Az öregektől nincs mit kívánni, tőlük semmi sem várható, mert nincs bennük erő életük megváltoztatására. Mi ifjak, kezdeni tudók, komolyak és szentek (azaz mások és jobbak) akarunk lenni”. Az ifjúsági mozgalom ezzel a nagy elszántsággal pozitív munkaprogramot sürget, az előbbi nemzedék inkább kritikai szellemével szemben. Feltűnő, hogy az egész ifjúsági mozgalmon végigvonul a hangsúlyozott népi és nemzeti vonás, még azoknál is, akik alapján véve nem hazafiasak. Mindezt valami őszinte, mélyről jövő, lelki szükségyszerűségből teszi így az ifjúság: a mozgalom mélyén lélek lakik.

Az ifjúsági mozgalomnak talán legjellemzőbb megjelenési formája a német Jugendgewegung. Két évtizeddel ezelőtt egy Berlin melletti városka középiskolájának gyorsíróköre átalakult kiránduló társasággá s a Wandervogel nevet vette fel. Ez a kiindulás tulajdonképpen a német ifjúsági mozgalom kezdete. 1920-ban már tízezrek sorakoztak a Wahdervogel-gondolat mellé, amelynek lényege az ősi germán vándorlási kedv feltámasztása, új életformák alkotásának akarata s az emberekkel való személyes kapcsolatok kimélyítése. A német mozgalom két részre oszlik. Az egyik csoport radikális, for-

radalmi jellegű, szembehelyezkedik a nyugati kultúrának majdnem minden vallásos, világnézeti és erkölcsi normájával. A kevésbé radikális szárnyat jellemzi, hogy ha el is szakad elveiben a régi generációtól,-de nem mond kifejezetten ellent neki. Elszakadnak a felnőttektől, nem helyezkednek bele a társadalomba, ifjú és új társadalom megszületését kívánják s ezért mélységes komolysággal harcolnak. És valami különös filozófiai színezés is jellemzi a német mozgalmat. Világnézetük érzelmi színezetű; elnevezéseikben ős német neveket alkalmaznak, rajognak a zenéért és a közös füzértáncért; legfőbb gondolatuk: ki a szabadba! Az elveket, a lelket, az eszmét, át akarják sugároztatni a testre is. Egy vezetőjük így ír: „A füzértánc (Reigen) a lélek tökéletes uralma”.

A cserkészmozgalomban is megtaláljuk az ifjúsági mozgalomnak csaknem minden lényeges ismertető jelét. Mást akart, mint amit eddig akartak; magából az ifjúságból nő ki; a leghatározottabban pozitív alkotó természetű; mély lelki szükségletet elégít ki. Mégis radikálisan különbözik az ifjúsági mozgalom legtöbb ágától abban, hogy nem forradalmi jellegű, nem szakad el a felnőttektől és nem áll a társadalmon kívül. Amazok legnagyobb részét tudatosan és erőszakosan háttatfordítanak a felnőttek társadalmának; a cserkészlet a mellett, hogy újat akar, beleilleszkedik a társadalomba s belülről fog hozzá javító munkájához. Határozott és világos programot, kifejlődött szervezetet ad. Az ifjúsági mozgalom mélyen erkölcsi jellegét egyik ág sem emeli ki oly nagy mértékben, mint a cserkészlet. Az a nagy előnye is megvan bármelyikkel szemben, hogy alkalmazkodik a nemzetek egyéniségéhez, a nélkül, hogy elveiből bármit is feladna. Az angol szellem nyomait viseli magán, de ez az angol színezet már csak a szolgálai utánozóknál uralkodó szín. Az idegen cserkész a mellett, hogy minden országban testvérek között érezheti magát,

mindenütt talál csodálkozni és tanulnivalót, ami a cserkészlet nemzeti lényegéből fakad.

A cserkészlet ifjúságában akarja újjáalakítani a társadalmat. Ezt az által véli elérhetőnek, ha jó polgárokát nevel. A jó polgárságban foglalja össze a cserkészlet alapítója alkotásának minden célját. A cserkész-törvény és a fogadalom alapján praktikus ismeretekre vezeti a fiatalságot. Ismeri a serdülő fiú minden kívánságát és ki is elégíti. (Talán egyetlen hibája, hogy csak a serdülőknek ad programot.) Annyira nem hajlik a filozófiai elvontságokra, hogy a legmélyebb erkölcsi tanításokat és a tornás fegyelmezést is *játék* alakjába rejti. A cserkészlet nem elmélet: élni és cselekedni engedi, cselekvésre inspirálja a gyermeket; az átélésnek, az élménynek erejével nem is neveli, hanem saját magukkal nevelteti őket, hogy harmonikus, egész ember váljék belőlük.

A cserkészlet valósággal végszóra jelent meg a világ színpadán. Az utolsó harminc évben az érdeklődés az egész világon az ifjúság felé fordult; mindenki érezte; hogy szükség van valami egészséges újra, más, életrevalóbb fiútípust hozó áramlatra. Így aztán szinte szenzációként hatott Baden-Powellnak (aki akkor az angol hadsereg lovassági felügyelője volt) új nevelési rendszere, melyet *Scouting for Boys* című munkájában fejtett ki. A módszertelen törekvésekbe lelket öntött s egyesítette mindazt, amire az emberek öntudatlanul vártak. A Scouting for Boys kiadása után azonnal hatalmas lendületet vett a mozgalom magában Angliában; Baden-Powellnak le kellett mondania a katonai szolgálatról, hogy eszméjének élhessen. Lassan aztán minden kultúrországban meghonosodott, s nincs olyan nép, amelynek ifjúsága körében ismeretlen volna. 1920-ban Baden-Powellt egyhangúlag a világ főcserkészének kiáltotta ki az ötvenként összegyűlő Jamboree, a cserkészek

nemzetközi összejövele. A cserkészetnek ma már há' talmasan kiépített szervezete van s az egymás közötti ügyek, tárgyalások lebonyolítására Nemzetközi Iroda működik Londonban. Világösszejövelei (eddig három volt: 1920 Londonban, 1924 Koppenhágában, 1929 Bir' kenhead mellett, Angliában) fogalommá váltak, s két' évenként összegyűlő konferenciáit valaki szellemesen el' nevezte az igazi Népszövetségnek. Hamarosan megnyerte az egyes nemzetek kiváló fiainak bizalmát és ezek vették kezükbe a mozgalom irányítását. Hiszen a cserkészetnek talán legérdekesebb vonása a rugalmas' sága. Lymann Beecher Stowe, az amerikai cserkészet egyik vezetője mondja: „A vezetőeszmék minden or' szágban ugyanazok, de a továbbfejlődés mindig az illető ország nemzeti szükségleteitől és ambícióitól függ”. Ez adja a cserkészetnek egyik legnagyobb erejét s jórészt ennek köszönhető, hogy az általános emberi megújho' dásnak mozgalmává vált, pedig megindítója eleinte csak az angol nemzet nagy céljainak szolgálatába akarta állí' tani.

A cserkészet angol mintája először csak a 14—18 éves fiúk részére készült s később egészült ki a *fa.r\as' ^ölyö?t* mozgalommal (wolf cubs), amely mint a cser' készetre való előkészítés szerepel; azonkívül az idősebb fiúk alakulásával, a rouer-rendszerrel. A *leánycser\é- szet* gyökeresen más, mint a fiúké, ezt a párisi 1922-es konferencia világosan kifejezésre is juttatta, elnevezésé' ben, ruházkodásában is keresztül viszi (cserkész — boy scout; leánycserkész — girl'guide). Az angol cserkész- mozgalom nemzeti célokat szolgál. Élén maga a király áll, mint legfőbb védő, az uralkodó családhoz tartozó connaughti herceg a cserkészszövetség elnöke, a walesi herceg a walesi főcserkész tisztét tölti be stb. A cser' készet hozzátartozik az angol élethez, szinte az utcához is, mint a szálas rendőr, vagy az imbolygó, magas autó-

buszok. Kezdetben nem az ú. n. intelligens osztály fiaiért alakult, hanem az elhanyagolt utcagyerek megmentésére. Ma a legkiváltságosabb kollégiumoknak is vannak már csapataik és versenyeznek egymással tökéletességben.

Anglia a gyarmatai számára is neveli a fiúkat, úttörőket, minden eshetőségre kész, magukat hamar feltaláló, használható férfiakat. A típus náluk a *használható fiú*. Hiszen Baden-Powell szerint az angol fiú hozzászokik ahhoz, hogy családi vagyonából éljen, s így tanulatlan tuskó válik belőle. A fiút meg kell tanítani praktikus és hasznos dolgokra, hogy békében és háborúban szolgálja a hazát. Az angol cserkészlet erős fegyelemre nevel, de mértföldes messzeségben van a parancsolt drill-től. Szabadjára engedi a fiúkat s azt akarja elérni, hogy fegyelmezettségük önmagukból induljon ki.

A cserkészlet terén Angliát egyben-másban túlhaladta az Amerikai Egyesült Államok mozgalma. Angliában társadalmi tényező lett a cserkészlet, itt pedig úgyszólván egyedüli módja az ifjúság iskolán kívüli nevelésének, egyenesen nemzeti ügy. A Boy's Life (Fiú-élet, amerikai cserkészlet) a világ legnagyobb ifjúsági folyóirata. Az amerikai cserkészek száma megközelíti az egymilliót. Amerikában már Baden-Powell előtt észrevették, hogy a fiú a felnőttek életét éli, ki kell tehát szakítani a nem neki való légkörből. Dániel Carter Beard, az amerikai fiúk népszerű Uncle Dan-ja, már előbb megszervezte az úttörő fiúkat (The Boy Pioneers) s célja, hogy visszavezesse a gyermeket a szabadba, a természetbe, a romantikus életbe. Ugyanekkor mások (Emest Thompson Seton) is szerveznek hasonló csapatokat.

A hatalmas Amerikai Cserkészfiúk (Boy Scouts of America) élén jelenleg Hoover elnök áll; nagyon sok amerikai vezetőférfi volt cserkészletük tagja. (Lindberghet

cserkészzhósként tisztelik.) Nem kívánnak semmit a fiú-
tói, egészen szabadjára engedik, az ő fiúi életét akarják
kiépíteni a legteljesebben. Szervezetük a legkisebb kerü-
létig decentralizált, élükön a hivatásos főcserkész és a
hivatásos cserkészvezetők végzik az adminisztratív és
szervező munkát. Erkölcsi cserkészideáljuk nem éri el
az angolokét, mozgalmuk inkább technikailag tökéletes.
Kis praktikus ismeretekre sem vetnek oly nagy súlyt,
mint a szabadban való gondtalan romantikus életre.

Németországban angol mintára alakultak eleinte a
csapatok. A német ifjúsági mozgalom azonban, mint
előbb láttuk, korábbi gyökerekre vezethető vissza s az
angol mintájú Szövetségből nemsokára kiszakadtak az
újító elégedetlenek. Legfőbb jellemvonásuk, hogy egé-
szesen új társadalmat akarnak építeni; ennek tagjait szerin-
tük nem lehet nevelni, arra születni kell. A német cser-
kész-típus a maga külön életét éli s azért nehéz is lenne
neki a mai társadalomba való beilleszkedés, de nagy-
ban segíti az a hit, hogy a közös munkával fogják elérni
az ő birodalmuk megszületését. A kopenhágai 1924-es
Jamboree-ti a német cserkészek még ruházkozásban is el-
ütöttek a többiektől. Az 1929. évi angliai összejövetelre
csak az egyik Szövetségük jött el: a német Szövetségek
még ma szemben állnak. Semmi sem olyan jellemző a
hatalmas német ifjúsági mozgalom útkeresésére, mint az
a hang, ahogy a magyar cserkészirodalom két alapvető
művének, a Vezetők Könyvének és az Őrsvezetők köny-
vének német fordítását fogadták. Ez a határozott irányt
képviselő, következetesen kiépített rendszer meglepetés-
ként hatott s most ezen az úton is próbálják keresni prob-
lémáik megoldását. Kétségen felül áll, hogy még na-
gyon sok új színnel fogják gazdagítani a világot.

A francia cserkészmozgalom is angol mintára in-
dult. Cserkészzetük tele van tűzdelve indián romantiká-
val, de mindjobban nemzeti irányban halad. Három

szövetségük, három különböző felfogás letéteményese. Leghatalmasabb a katolikus *Scouts de France*; az *Éclaireurs Unioniste* a protestáns fiúkat tömöríti magába; az *Éclaireurs de France* felekezeti, nacionalista szervezet. A három Szövetség azonban karöltve működik és közös intézőbizottságuk van. A francia cserkészlet hatalmas lendületet vett az utóbbi években. A régi katonás vonások helyett inkább a természetszeretetet ápolják s épen úgy engedik a fiút a maga útján élni, mint az amerikaiak. A birkenheadi világjamboreen az övük volt a kacagástól leghangosabb tábor, pedig a sok esőzés miatt, amely náluk áztatta fel a talajt leginkább, bokáig és mélyebbre merülő sárban kellett dolgozniuk.

Az északi országok cserkészei közül a svédekről már régóta az volt a cserkész-közvélemény, hogy a világ legjobb cserkészei. Eleinte úgy látszott, hogy mindenestül átvették az angol mintát, ma már mindenki tudja, hogy ez csak a külsőségekre és az alapvonalakra vonatkozik, hiszen még ruházatukban is elütnek a többi nemzetek fiaitól. Az északi népek nemes egyszerűsége, puritán tisztasága, jó talaj a cserkészszeme számára.

Hasonlók hozzájuk a norvégek. Cserkészletük a sarkvidéki régiókig elterjedt, s a fjordok környékén nagy-szerű nemzeti táborokat szoktak rendezni. A svédek és norvégek jelessége kétségen felül áll. Fegyelmük mélyről fakadó és önkéntes, táboraik mintatáborok. Ide sorozhatjuk a dánokat is, akikhez a kopenhágai jamboree óta különös rokonszenv köti a magyar fiúkat. A skandináv országok cserkészei mintaképei az igazi testvériségnek. Nincs közös szervezetük, de egyöntetűen járnak el mégis. Nekik köszönhető, hogy a világháború után, a volt ellenséges nemzetek között sikerült megtalálni az érintkezést és hogy a békeszerződésből törölték azt a rendelkezést, amely a központi hatalmak országaiban eltiltotta a cserkészletet.

Virágzó cserkészmozgalom van Finnországban és a balti országokban, Svájcban, Hollandiában, Lengyel- és Spanyolországban, Belgiumban, Portugáliában, Luxemburgban, Délamerika államaiban és Mexikóban.

Bulgária magyar mintára szervezi a cserkészcsapatait. Csehszlovákiában a Magyarországtól elszakított területen a magyar csapatokat jórészt feloszlatták. 1926-ban azonban Kanderstegben sikerült oly kiegyezést hozni létre, hogy most már magyar csapatok is alakulhatnak, amelyek azonban beletartozva a csehszlovák cserkészszövetségbe, magyar titkárság útján elfogadják annak szabályait. Romániában a román szövetség keretében most kezdenek magyar csapatok alakulni. Kínában állítólag 100.000 cserkész van; Japánban angol kezdeményezésre indult meg a munka, de teljesen nemzeti szervezetté épült, a Samurai lovagi tradíciók alapján. Minden angol gyarmatnak megvan a maga cserkészmozgalma Ausztráliától Indián át Kanadáig. A világ legmagasabban élő cserkészcsapata a Himalája egyik eldugott falucskájában van, ahol egy angol misszionárius tanítja csaknem 4.000 méternyire a tenger színe fölött a kis tibetieket. Nemrég alakult cserkészcsapat Grönlandban, az eszkimók között. A legdélibb cserkészcsapat Tristan da Cunha szigetén van. A legutóbbi nyári angliai Jamboreera azért nem tudtak eljönni, mert már karácsonykor kellett volna elindulniuk.

Az első csapatösszevonás a stockholmi olimpiász keretében történt (1912), ahol svédek, kanadaiak és dánok jelentek meg. Az 1920-as londoni angol birodalmi találkozóra meghívták a szövetséges és semleges államok cserkészeit. Az 1922. évi párisi konferencián már majdnem minden nemzet képviselője megjelent. Az 1924-es kopenhágai Jamboree 30.000 cserkészt hozott össze. Az 1920. évi kanderstegi konferencia a kisebbségi kérdésben elfoglalt álláspontjáról nevezetes. Az 1929-i angliai

Jamboree pedig a maga két héten át együtt táborozó 60.000 cserkészevel, példátlan impozáns arányokban mutatta be a világnak a huszonegy évével angol fogalmak szerint nagykorúvá nőtt cserkészmozgalmat.

A magyar ifjúság hivatalos részvétel nélkül, egyesek buzgóságából, ösztönszerű megértéssel vette át a cserkészés eszméjét. Az átvételt közvetítők első forrása az angol mozgalom volt, melynek terjedésére az 1908-ban megjelent Scouting for Boys adta meg a kiindulási pontot. 1909-ben még csak az egyik piarista gimnázium értesítőjében ismerteti valaki a könyvet, 1910-ben a budapesti Ref. Ifjúsági Egyesületben alakult meg az első magyar cserkészcsapat. Valamivel későbbben a II. k. Kath. Főgimn. növendékei közt is megindult a munka. Ugyanabban az időben az egész országban elterjedt a *Zászlónk* ifjúsági lap, cserkészértelemben igyekszik kiformálni az új magyar ifjú lelket és a cserkészetet részletesen ismerteti. Megalakul a Regnum Marianum és a Budapesti Kegyesrendi Gimn. cserkészcsapata. Az eredeti mozgalom, amely Angliában főleg az utca veszni készülő gyermekeit tartotta szem előtt, a mi viszonyaink közt eleinte inkább az iskolások közt találta meg talaját. 1912-ben megalakul az első Magyar Cserkészszövetség. Ugyanakkor egy másik irányban is megindul a kezdeményezés, a német Pfadfinderbundtól kiadott *Jungdeutschlands Pfadfinderbuch* alapján. Ez a törekvés főleg fővárosi tanítók és tanárok közreműködésével létrehozta a Magyar Örszem Szövetséget. 1913 őszén a két szövetség „Magyar Cserkészörszem Szövetség” név alatt egyesült; ez a név azonban erőszakoltsága miatt nem tudott elterjedni sohasem. Ugyanabban az évben Budapesten cserkésznapot tartanak, s a Zászlónk a Vágón, Kralován-tól Komáromig 105 cserkessel tutajokon megrendezi az első mozgótábort. Tisztképző kurzusok, örvezetői tanfolyamok indulnak, elkezdődik a szervezés munkája.

Mindezt azonban derékba töri a háború. A csapatok jóformán teljesen vezető nélkül maradtak. A cserkészmunka azonban a háború alatt sem szűnt meg. A fiúk jobbjára a maguk soraiból kikerült vezetőkkel mindenfelé dolgoznak irodákban, üdítő, mentő állomásokon, kórházakban, pályaudvarokon, a két forradalom azonban megbénítja működésüket. 1918 dec. 1-én újra megalakul a Magyar Cserkész Szövetség. Az oláh megszállás után nagy léptekkel halad előre a mozgalom. Egymás után alakulnak az új csapatok. Megszületik a Magyar Cserkész Szövetség kiadványvállalata, amely a *Magyar Cserkész ifjúsági lapot*, a *Vezető\ Lapját* (cserkészvezetők számára) s a *Magyar Cserkész könyveit* adja ki. A belügyminisztérium jóváhagyta az alapszabályokat. 1920-ban a londoni International Bureau tudomásul veszi a nemzetközi irodába való belépésünket. A csúcshegyi (1921) és a megyeri (1922) cserkészjátékokon, ahol 2.000 fiú vesz részt, már a vidék is erősen képviselve van. Ugyanebben az évben indul az első magyar csapat külföldi táborozásra. Cserkészletünket kezdik megismerni és megszeretni. Az 1922-es év legnagyobb eredménye gr. Teleki Pál magyar főcserkészsé való kinevezése. Ugyanez évben részt veszünk a párisi nemzetközi konferencián. 1923-ban a Cserkészszövetség megüli működésének 10 éves jubileumát. 1924-ben a Kopenhága mellett elterülő királyi vadaskert Ermelunden nevű tisztásán folyt le a cserkészvilágbajnokságok küzdelme, ahol a kis magyar csapat első nemzetközi sikerét érte el: Amerika és Anglia után elsőnek érkezett be. 1924-ben alakult meg a cserkészmozgalom hátvédjeként a Cserkész-Nagytanács, elnökéül a főcserkész Albrecht királyi herceget nevezte ki. 1925-től a legfőbb program a cserkészlet megnövekedett száma miatt szükségessé vált tisztképzés volt. 1926-ban rendezti a Magyar Cserkészszövetség első Nemzeti Nagy tábort

a megyeri dombokon 7.500 cserkésszel, 12 külföldi nemzet részvételével. 1928-ban meglátogatja Budapestet Baden-Powell, a világ főcserkésze, s teljes elismerésének ad kifejezést. Jelenlétében avatják fel a Magyar Cserkészszövetség központi székházát (V., Hajnal-u. 6). Megnyílik a Cserkészszövetség vízitelepe (Újpest, Népsziget); Cserkészparkja a Hárshegyen rendelkezésére áll a csapatoknak és a tisztképző táboroknak. 1929-ben a birkenheadi Jamboreen 42 nemzet között vívja ki a világ elismerését a 850 főnyi magyar tábor, és gr. Teleki Pál tagja lesz a kilenctagú Nemzetközi Bizottságnak. A kéthetenként megjelenő Magyar Cserkész a folytonos fejlődés útján halad, a Vezetők Lapjával együtt. Kifejlődőben van a speciális magyar öregcserkészlet is, a kis cserkészek mozgalmával együtt, s ez évben indulnak meg az ú. n. regós-utak, (falusi öregcserkész mozgótáborok), amelyeknek célja a cserkészletnek még magyarabbá tétele.

II. A CSERKÉSZLET PEDAGÓGIAI ALAPGONDOLATAI

A cserkészlet korunknak elemi pedagógiai szükségleteiből született. Közhellyé vált frázis: a mai iskola nem nevel az életre. A nélkül, hogy ezzel a kérdéssel behatóbban foglalkozni akarnánk, senkitől sem vitatott tényként megállapíthatjuk, hogy mai iskolarendszerünk minden ellenkező kísérlet és a pedagógusok legjobbainak szinte kétségbeesett erőfeszítései ellenére is lényegében intellektuális oktató intézmény, amely az ismeretek közlése után idejének, energiájának és ambícióinak aránylag elenyészően csekély részét fordítja a test fejlesztésére, de talán még ennél is kevesebbet arra, ami minden idők nagy pedagógusainak szemében e kettőnél is sok-

kal fontosabb volt: as erkölcsi nevelésre, a jellemkép' sésre. Tegyük ehhez hozzá, hogy az életre szükséges vagy hasznos apróbb-nagyobb gyakorlati ügyességeknek egész világa pedig jóformán mindenestül kívül esik a mégolyán szélesen elgondolt iskolai munka keretein is. Hogy senki annyira nem érzi ezt a hiányt, mint épen a pedagógusok, arra bizonyoság az utolsó évtizedek pedagógiai irodalma.

Az az ember, aki ennek a betegségnek eddig leghatásosabb orvosságát megtalálta, nem a szorosabb értelemben vett szakemberek közül került ki. Baden-Powell hivatásánál fogva katona volt, aki azonban életrajzát olvassa, meglepetve fogja észrevenni, hogy katonai tevékenységének háromnegyedrésze tisztára gyakorlati pedagógiai munka volt. Ez az ember, aki jóformán egész életét azzal töltötte, hogy kisebb-nagyobb fiatal férficsoportoknak testi-lelki jólétéről, jókedélyben való tartásáról, erkölcsi célok szolgálatában való állandó lelki készenlétéről és egészen gyakorlati feladatokra való kiképzéséről gondoskodott, amikor az afrikai események hatása alatt szemügyre vette az angol ifjúság nevelését és korunk városi civilizációját, persze, hogy a gyakorlati ember banális egyszerűségével állapította meg: „A mi túlszűfolt, rohanó korunkban túlságosan civilizáltakká válunk. Azt mondják, hogy néhány század alatt a lábaink el fognak sorvadni, mert a villamosokra és autókra hagyatkozunk. Jellemünk sem fog sokkal jobban járni, ha mindent kigondolnak helyette és könnyűvé tesznek számára, úgyhogy kezdeményezésre, leleményességre, önbizalomra, ügyességre, észre, bátorságra és más férfierényekre nem lesz többé szükség ... Az életre kell nevelni (nem tudományra), mert az iskolában szerzett dolgok viszonylag csak keveseknek válnak javára, de az életet mindenkinek végig kell élnie”. Mint a cselekvés embere és igazi angol, azonnal munkához látott és pedig egészen

gyakorlati módon. Eleinte alig akart többet, mint bizonyos „szabadtéri foglalkozással” gyakorlati kiegészítést teremteni az egyoldalú iskolai elfoglaltsághoz; aztán megismerte az amerikai hasonló törekvéseket (Daniel Beard, Thompson Seton, — „én csak könyvből foglaltam, amit Amerikában jobbról-balról összelopkodtam”). Tanulmányokat folytatott, kiváló nevelőkkel tanácskozott és végül a maga jószágos, kedves, vidám, nemes, praktikus és fiatalosan mozgékony egyéniségének képére kialakította a cserkészzet zseniális rendszerét. Semmi elvontan elméleti, semmi merevség, semmi kötöttség nincs ebben az elgondolásban, és ha jól megnézzük, a rendszert alkotó elemekben eredetiség is alig van. Még az alapvető gondolat, a „jó polgárság” gondolata is régi pedagógiai közhely. „Semmi különösen eredeti nem volt a cserkészzetben, — írja — természetes kifejlődése sok ideának, melyek egy rendszerré vannak leegyszerűsítve. A fődolog az, hogy felismerjük a nemzet alapvető szükségleteit és legyen egy rugalmas szisztémánk, amely által serkentsük a fiatal polgárokat, hogy fejlesszék magukban azokat a képességeket, melyekre (a nemzetnek) szüksége van”. Erkölcsi elveit — az újabb és újabb fogalmazásokban egyre jobban elmélyülő alapossággal — az Evangéliumból vette. Példáit a nagy angol hősök, utazók, fölfedezők életéből, a táborozás gondolatát és romantikus kedves külsőségeit az amerikai ifjúsági mozgalomból és a gyarmati életből, a kiképzési rendszer anyagát a gyakorlati élet legkülönbözőbb területeiről. Ami ebben a rendszerben új, eredeti és zseniális, az éppen ennek a tarka-barka sok elemnek bámulatosan gyakorlati nevelő érzékkel megalkotott egysége. A cserkészzetben a fiú bizonyos értelmi képzést is kap: rengeteg irányú apróbb-nagyobb ismeretet sajátít el még az iskolás fiú is, hát még — és a külföldön a súlypont ezen van — az iskolán kívül maradt munkás-fiatalság;

de *ezeket* az ismereteket gyakorlati kézimunka, a praktikus ügyességnek ezer aprósága előzi meg és egészíti ki. És ez a „kiképzés” nagyobb felében a szabadban történik, kirándulásokon, táborozásokon; ami pedig belőle a városra marad, az is a játéknak, sportnak, torna' gyakorlatoknak és sétáknak mindent átjáró szövevényébe illeszkedik bele. íme az értelmi képzésnek, az ügyesség' fejlesztésnek és a testnevelésnek eleven egysége. Mindezt pedig nem idegen elem módjára égé' szíti ki, hanem minden ízében átjárja a jellemnevelés munkája. A cserkészletben nincs *külön* jellemnevelés: nevére méltó cserkészcsapatban minden a jellemnevelést szolgálja. Nemcsak a közös és egyéni megbeszélések, a céltudatosan alkalmazott mese és ének, nemcsak a közös imádság és olvasás, hanem a munka is, a játék is, a kirándulás is, a tábor is; minden vonatkozásba kerül a cserkészttörvénnyel és a fogadalommal; minden a szerint bíraltatik el, minden gyakorlatilag kitűzött, konkrétan megfogalmazott erkölcsi célokat szolgál. A *próhá* egyformán kívánnak gyakorlati ügyességeket, sportteljesítményeket és erkölcsi erőfeszítéseket. A mindenirányú nevelői törekvéseknek ez az egysége különbözteti meg a cserkészletet a legtöbb pedagógiai reform törekvéstől. A cserkészlet az *egész* fiút igénybe veszi, leköti, foglalkoztatja, fejleszti. A maga szolgál-tába állítja annak minden erejét és képességét, értelmet és lelkesedést, fantáziát és alkotó kedvet, regényes hajlamokat és önállósági vágyat. Keretei közé vonja a fiú minden tevékenységét: vallási életet és iskolai munkát, családi kapcsolatokat és barátkozást, egyéni hajlamokat, olvasási és játékkedvet. Mindezeknek új indítékokat kölcsönöz, érdekesebb színekbe, elmélyített felelősség-tudatba, romantikus cselekvési vágyba állítja őket, amikor mindezt a fogadalom ünnepélyességének, a cserkész-törvény férfias vállalásának, önkéntes ideálszolgálatnak,

a bajtársias együttességnek rendeli alá. Minden, ami a fiút érdekli, helyet találhat az őrs, vagy a csapat programjában, szerepet kaphat, jelentőségre juthat a táborban, az „otthon” életében, vagy az ünnepélyeken: vezetői rátermettség és „jó közemberi” adottságok, művészi hajlamok és kezűgyesség, szakszerű érdeklődés és szellemesség stb. Még a fiúk természetes és tipikus rossz hajlamai is, mint a rombolásig menő kíváncsiság, a „csak azért is” ellentmondás, a mindent jobban tudni akarás, a mindent játékra fordítás, az inkább kötelességen kívüli érdeklődés, a cimboráskodás, a megegyezni nem tudó sokféle akarás, a tekintély ellen való belső lázadás stb., stb., megtalálják a cserkészéletben részben ártalmatlan levezetésüket, részben erkölcsi beállítással való megnevelésüket, részben hatásos ellensúlyozásukat. A kóborlást ösztönnek, a verekedő hajlamoknak milyen egészséges levezetője pl. a tábori élet, vagy a szervezett hadijáték. Mennyi felelőtlen „csak azért is” hajlamot fegyverez le egy fiúban, mikor egy őrsöt, vagy a közt érdeklő fontos munkát bíznak a saját felelősségére. Mennyi egészségtelen romantikus vágyat állít nagy egyéni és nemzetnevelői célok szolgálatába a tábortűz, vagy az éjjeli őrség, ösztönszerű aszociális erőket (pl. mindent legázoló vad verseny-vágy) a köz szolgálatára gyümölcsöztet és megnevel az őrsi rendszer.

A nevelési céloknak e szervesen harmonikus szolgálata mellett a cserkészlet másik nevelői alap gondolata: az elméletnek maradék nélküli gyakorlatra-váltása. A cserkészletben elméletnek — mint elméletnek — egyáltalán nincsen szerepe. „A mi eljárásunk alapelve — írja Baden-Powell, — hogy az iskolán kívüli időre tenni-valót adunk a gyermeknek és nem pusztán gondolkodni-valót. Egészséges környezetet adunk nekik és egészséges tevékenységet test és lélek számára, és arra buzdítjuk, hogy legyenek aktív cselekvők, nem tanítások passzív

befogadói”. A cserkészzetben a szó szorosabb értelmében nem is nevelés folyik, hanem önnevelés, legfőlegb — a vezető részéről — az önnevelésre való rásegítés. A cser* készzet ráébreszti a fiút az egészséges, erőteljes, gazdag élet lehetőségére, aztán életi a fiúval ezt az életet. A cserkészzet egész „munkája” voltaképp abban merül ki, hogy egy sereg fiú, néhány magához hasonló idősebb fiú vezetése és egy fiatallelkű férfi irányítása mellett, de azokkal együttesen: éli a maga fiú-életét. Otthonban, szobában, táborban, akárhol nézünk bele ebbe az életbe, kedélyes, vidám, mégis tudatos és komoly szervezett mozgást, életet fogunk látni. A „kiképzés” nem prelegál, hanem megmutatja pl. a térképrajzolás vagy a sebkötözést, aztán végigcsinálja és csináltatja minden fiúval. A kiképzés anyagának minden egyes részéből *próbát* kell állni, azaz gyakorlatilag megcsinálni, bemutatni a vezető előtt. Ennek a praktikus életés-pedagógiának klasszikus iskolája a cserkészttábor, ez a cserkész-stílusban, azaz a gyakorlati kereszténység és a gyakorlati hazaszolgálat elvei szerint és fiús romantikával, vidámsággal, játékosággal berendezett kis társadalom, ahol a fiút semmi sem zavarja abban, hogy a maga életét élje, de ahol mindennek mégis felsőbb avatást és jelentőséget ad a szolgálatnak (Isten, haza, embertárs szolgálatának) mindent irányító szelleme.

Sehol olyan szembetűnően meg nem látszik a cserkészpedagógiának ez a merőben gyakorlati jellege, mint a cserkészzet jellemnevelő programjának konkrét alakulásában. Ez a rendszer abból a megfontolásból indul ki, hogy az ú. n. erkölcsprédikálás körülbelül semmit sem ér. A törvény kifejtése önmagában csak az hitelemhez szól, a törvény megtartása pedig nem az értelemnek, hanem az akaratnak a műve és ha a nevelő meg nem építi a hidat az értelemtől az akaratig, akkor alig tett valamit a cél elérésére. Lehetséges, hogy külső körülmé-

nyék miatt (pl. az előadó személyének kedvessége, vagy szuggesztív ereje, jutalom reménye, ambíció, büntetéstől, vagy szégyentől való félelem, vagy mert a fejtegetett jóra úgylis hajlama van) a növendék legalább ideig' óráig megteszi, amit kívánunk tőle, de hogy ez a hatás nem hat mélyre és hogy nem hoz létre hosszúéletű, gyökeres eredményt, a mellett bizonyosságot szolgáltathat kinek-kinek az önmegfigyelése. Nem szólva tehát az egyházi beszédről, ahol a prédikáció egészen más, sokkal mélyebb motívumokat közvetít, azt lehet mondani, hogy az erkölcsprédikálás kárbaveszett fáradság.

De a cserkészvezető jellemnevelői munkáját szolgálja egy jól szervezett csapatban voltaképpen minden, ami ott történik. A cserkészlet programjában minden ennek az egyetemes szempontnak van alárendelve; ami közvetve, vagy közvetlenül ezt nem szolgálja, annak a cserkészlet' ben nincsen létjogosultsága. Törvénytárgyalás, vagy sátorépítés, táborúzi beszélgetés, vagy nyom-olvasás, lakatos-próba, vagy távolságbecslés: minden arra való, hogy tisztább szemű és tisztább lelkű, ügyesebb kezű és erősebb szívű, önmagát és az embereket reálisabban ismerő, tudatosabban dolgozó és tudatosabban magyar, meggyőződésesebben cserkész-egyéniségeket neveljen Istennek, hazának és emberiségnek.

Azt, amit erkölcsstanításon értenek, tehát a törvény tartalmának és gyakorlati követeléseinek közvetítését a fiúk számára, a cserkésznevelésben két dolog helyettesíti. Az egyik a cserkészletörvény szuggesztív ereje, a másik az erkölcsi megbeszélések.

A cserkésznevelés egyik legnagyobb ereje az a szuggesztív hatás, amelyet a cserkészletörvény tartalma, rövid, szabatos, határozott fogalmazása és a vezető részéről való következetes kezelése kelt. A Baden-Powell'féle módszernek, az alapvető mű, a Scouting for Boys egész felépítésének ez az alap gondolata: a cserkész ilyen és

ilyen; aki nem ilyen, az nem cserkész. Mi, cserkészek, így és így teszünk; aki tehát cserkész akar lenni, az így tesz.

Íme a cserkészet egész fundamentuma, a cserkésztörvény, abban a formában, amelyben a magyar cserkészet magáévá tette, a Magyar Cserkészszövetség elfogadott alapvető magyarázatával együtt.

1. A cserkész egyeneslekű és feltétlenül igazat mond.

Gondold meg, hogy a „cserkész becsületében mindig bízni kell!“ Becsületesnek a cserkész azt nevezi, aki sem szóban, sem tettben soha egy hajszálnyira sem tér el az egyenességtől és igazságtól. Becsület dolgában a cserkész nem ismer alkuvást. Habozás nélkül vállalja szavának és tetteinek minden következményét. Aki hazudik, akár szóval, akár tettel, az eljátszotta becsületét és méltó a kizárára. Becsületed a legdrágább kincsed: ha minden elvész is — becsületed őrizd meg szeplőtelenül!

2. A cserkész híven teljesíti kötelességeit.

Istennek imádással, szeretettel és engedelmességgel tartozol. Ennek a kötelességnek akkor teszel eleget, ha egész életedet Isten örök igazságaihoz szabad és gyakorlati vallásos életet élsz.

Hazádnak hűséggel és munkás szeretettel tartozol. A hazát akkor szereted, ha egynek érzed magad vele, ha minden erődből igyekszel jellemes magyar férfiuvá nevelni magadat, hazád javára minél tökéletesebben kifejleszted minden képességedet és kész vagy érte minden áldozatra. Élj, tanulj, dolgozzál becsülettel a hazáért.

Embertársaidnak mindazzal tartozol, amit magadnak kívánsz. A cserkész kiemelkedik az önzés és a kevélység naivságából, igyekszik másokat megérteni, szeretettel megbecsülni, a gyengékkel és szegényekkel együttérezni és hasznosan töltött étellel értékes tagjává lenni az emberiség nagy családjának.

3. A cserkész, ahol tud, segít.

Keressz az alkalmat, hol tehetsz jót, kin segíthetsz, hogyan mutathatod meg leleményes szeretetedet. Meg kell tanulnod, hogyan lehet életet menteni, balesetekben segélyt nyújtani,

meggondoltan, gyorsan és ügyesen cselekedni. Fel kell áldoznod szórakozásodat, kényelmedet, sőt biztonságodat is (ha a szükség úgy kívánja), hogy segíthess. Ha nehéz a választás, kérdezd magadtól: Mi az Isten akarata? — és tudni fogod kötelességedet. Ne múljék el nap, hogy valami jót ne tégy. Elismerést ne várj; jutalmat el ne végy: kötelességből segíts. Legyen az számodra „napi jócselekedet”.

4. A cserkész minden cserkészt testvérének tekint.

Mindnyájait egy Atyának gyermekei, egy család tagjai, egy célért küzdő bajtársak vagyunk. Cserkészt a cserkésszel vallási, neifizeti, társadalmi különbségeken keresztül közös eszmény, közös törvény, közös fogadalom köt össze testvéri szeretetben.

Minden cserkészt, ha ismeretlen is, szívesen üdvözlj, örömmel támogasd, oszd meg vele amid van, hogyha rádszorúl, mert édes testvérek vagytok.

5. A cserkész másokkal szemben gyengéd; magával szemben szigorú.

A cserkész nemes lovagiasságra törekszik, tehát mások gvengesegeivel szemben türelmes, hibáik iránt elnéző, igyekszik beleélni magát mások lelkivilágába, örül az örvendezőkkel és vigasztalja a szomorúakat. Mindenkinek jót akar, neveli magát finom tapintatosságra és meleg lélekből fakadó udvariaságra. Iparkodik, hogy a vele való érintkezés mindenkinek kellemes és fölemelő legyen.

A cserkész állhatatosan törekszik igazi önismeretre. Éberen számontartja hibáit és elszántan harcol ellenük. Nem tekint magát késznek, jól tudja, hogy hajlamai, tehetségei csak építőkövek, melyeket azért kapott Istentől, hogy céltudatos, következetes, odaadó munkával fölépítse belőlük jellemének épületét.

6. A cserkész szereti a természetet, jó az állatokhoz és kiméit a növényeket.

A természet Istennek temploma, ahol minden élet az ő alkotó kezét dicséri. Úgy járj a szabadban, mint aki méltó e templom látogatására. Állatot ne kínozz és ok nélkül ne öl. Ha teheted, tarts vissza ettől másokat is. Szeresd a növényeket. Fákat megrongálni, virágokat letépdesni: kegyetlenség és lelki durvaság jele.

7. A cserkész feljebbvalóinak jó leleget és készsége-sen engedelmeskedik.

Ha mindenki a maga feje után indul, az emberi közösségben eredményes munka lehetetlen. Emberi természetünkben, adva van, hogy legyenek vezetők, akik rendelkeznek, és vezetettek, akik engedelmeskednek. A cserkész jól tudja ezt azért nem szolgai módon, hanem öntudatos meggyőződésből, szabad elhatározásból engedelmeskedik. Engedelmeskedjél ilyen szabad lélekkel és vidáman nemcsak cserkészvezetőidnek, hanem minden feljebbvalódnak, szülőidnek, tanítóidnak, munkaadóidnak akkor is, ha nincsen inyedre a parancs.

8. A cserkész vidám és meggondolt.

Istenbe vetett bizalomból és tiszta lelkiismeretből fakad állandóan egyszerű és derült kedély. Ez ad erőt a nyugtalanság, szeszélyesség és a hangulatok zsarnoksága ellen. Kedélyed épségét kincs módjára őrizd. Heveskedés, szitkozódás, káromkodás üres és nevetlen lélek jele. óvakodjál a szeszes italoktól és a dohányzástól: mindkettő méreg.

9. A cserkész takarékos.

Becsüld meg a pénzt, de éberren vigyázz, hogy rabjává ne légy. Fukarság és pazarlás: egyaránt szégyenletes és jellemromboló. Iparkodjál gyakorlati ügyességre és egészséges üzleti szellemre, hogy szorgalmaddal anyagi függetlenségre juthass és másokra ne szorulj. Ez a jellembeli érintetlenségnek is erős támasza és ez teszi lehetővé, hogy másokat segíthess.

10. A cserkész testben és lélekben tiszta.

A testi tisztátalanság minden betegség melegágya és előkészítője a lelki szennynek. A lélek tisztasága acélos erőnek és egészséges életörömmel forrása, megedzi az akaratot, megszépíti a világot, fölszítja a lelkesedést minden szépért, nagyért, megnevesíti, megfinomítja a szeretet.

A tiszta vér a nemzetek erejének és nagyságának alapja. A tisztátalanság meggyalázza az emberben Isten képét, megrokkantja a testet, megfertőzi a képzeletet, eltompítja az elmét, megöli a jellemet és elrothasztja a nemzeteket. Szent önérettel őrizd lelked tisztaságát, Ne imponáljon neked semmi, ami tisztátalan: akár mint csillog is a külseje, belülről szennyet és rőt hadást takar. Megvetéssel kerülj a romlott emberek társaságát, a kétértelmű vagy szennyes beszédet, könyvet, előadást, mindazt, ami tisztátalanságra vihet. Keresd, ami erőt ad; mértékletesség. komoly munka, nemes szórakozás, férfias önmegtagadás, lélek szerint való barátság: mind hathatós segítők. A

lélek tisztasága oly kincs, mely csak kitartó küzdelem jutalma. Itt válik meg: férfiú lesz-e belőled, vagy szennyes ösztönök hitvány játékszere. A jellem élet-halálharca ez!

A magyarázat a vezetőnek való. Maga a törvény, amely a fiúnak szól, végtelenen egyszerű. Semmi sem lehet jellemzőbb az alapító elgondolására, mint azok a szavak, amelyekkel az 1922-iki párisi nemzetközi cserkészkonferenciának a törvényről szóló vitáját befejezte. A sok érdekes, részben bölcs hozzászólás után, amelyek újabb szükségesnek látszó mozzanatokot javasoltak a törvénybe való felvételre, az agg Chief néhány egyszerű mondatban csodálatos meggyőző érveléssel fejtette ki, hogy a cserkésztörvény nem szabályzat, nem parancsok gyűjteménye, hiszen akkor még nagyon sokfélélt kellene felölelnie, hanem egyszerűen a jellemvonásoknak azt a minimumát foglalja magában, amelyek a cserkészt teszik. Nem parancsol, még kevésbé tilt, (egyetlen mondata sem negatív fogalmazású), egyszerűen leír, konstatál: ez a cserkész. Akiből ezek közül egy is hiányzik, az nem cserkész.

A törvénynek szuggesztív hatását fokozza a cserkész-fogadalom. A fiú megérzi, hogy itt komoly, nagy, *felnöttes* dologról van szó; fogadalmat, életreszóló ígéretet nem várnak gyermektől: itt férfiként bánnak vele, férfiként bíznak benne. Mennyire kihívja ez az erkölcsi jellemnek alapvető habitusát: a fiú nagyot gondol magáról, önérzet, önbizalom, erkölcsi akarás ébred benne.

A cserkész — a vezető is — fogadalmat tesz, hogy „teljesíti kötelességeit, melyekkel Istennek, hazájának és embertársainak tartozik, — minden lehetőt megtesz, hogy másokon segítsen — ismeri a cserkésztörvényt és mindenkor megtartja”.

A Baden-Powell-féle szuggesztív módszerhez a magyar cserkészmozgalom kezdettől fogva hozzátartozik az erkölcsi megbeszéléseknek azt a minden ízében gyakor-

lati és termékeny módszerét, amelyet a régi nagy pedagógusok (Sokrates, az Evangélium, a nagy keresztény nevelők) évezredek bölcsesége alapján a nagy német nevelő Foerster Frigyes Vilmos olyan zseniálisan kifejtett.

Ez a módszer mindenekelőtt nem felülről indul ki, hanem alulról, nem a törvényből, hanem a gyermekekből. Alkalmazkodik az ő igényeikhez, az ő problémáikhoz. Az igazlelkűség tanításánál pl. nem keresi, hogy hogyan kerül el kényes helyzetben a hazugságot egy ügyvéd, vagy kereskedő, hanem azokat a problémákat veti fel, amelyek a fiúk életében fordulnak elő pl. az iskolában. Nem kérdezi, hogy mit jelent az engedelmesség parancsa pl. egy katonánál, hanem hogy mit jelent egy cserkésznek, tanáraival, szüleivel, munkaadóival szemben. A felebaráti szeretet nem fejtegeti arról az oldalról, hogy hogyan adjon alamizsnát a gazdag felnőtt ember, hanem azt próbálja megértetni és megéreztetni a fiúval, hogyan lehet ő a szeretet apostolává beteges anyjával, kimerült, ideges, vagy épen iszákos atyjával, hörösögtermészetű kis öccsével, gyengetehetségű iskolatársával, vagy az agyondolgozott szolgálóval szemben. Abból indul ki ez a felfogás, hogy aki gyermekkorában megszokta a helyes cselekvést és el tud igazodni a maga kis életének csak a távolról szemlélő előtt apró, de az ő életében döntően nagy problémái közt, az meg fogja találni a feleletet későbbi életének nehéz helyzetei közt is.

A fiúkból indul ki ez a módszer abban az értelemben is, hogy nem azt kérdezi elsősorban, milyen követelések foglaltatnak a törvényben — hanem: micsoda természetes erők vannak a fiúk lelkében, amelyek ennek a törvénynek kedveznek, s amelyeket így hasznunkra fordíthatunk? A serdülő fiú leghatalmasabb vágya: erősnek lenni. A lélektannal dolgozó pedagógus tehát pl. az abszolút igazmondást mint a legnagyobb erőnek, a hő-

siességnek kifejezését mutatja be. Ez megfelel a legmélyebb igazságnak és a fiúk legmélyebb hajlamainak is. A fiatalember sóvárogja a szabadságot; engedelmesség, fegyelem, rosszhangzású szavak egy jóvérű fiú fülében. Ha tehát azt akarom, hogy a fiút igazi fegyelemre neveljem, amely szervesen, erősen a saját leikéből nő ki, akkor meg kell neki mutatnom, hogy a legmagasabbrendű szabadságot éppen a fegyelem iskolájában szerezheti meg.

A *mit?* után következik a *miért?* A cserkésznevelő-megérteti a fiúkkal azt is, hogy miért kívánja tőlük a törvény a megbeszélteket? Megmutatja, hogy az erkölcsi törvény nem önkénynek, nem szeszélynek^ nem valami őket gyötörni akaró szívtelen akaratnak ötlete, hanem az életnek és igazságnak szava, az emberhez méltó életnek a feltétele, saját legmélyebb énjüknek legnagyobb érdeke és öntudatlan követelménye. Ezt úgy mutatja meg, ha lehetőleg gyakorlati és realiztikus úton a fiúk saját tapasztalatainak felhasználásával cselekedeteik következményeit fedi fel.

Mi lesz abból, ha egy fiú hazudik? Mi lesz annak a következménye, ha valaki durva a barátaihoz? Mi lesz ebből a legközelebbi jövőben? Mi később és mi még később, a felnőtt korban? A tapasztalat szerint a fiúk lázas érdeklődéssel mennek bele az erkölcsi törvényeknek ilyen egészen gyakorlati tárgyalásába és az ilyen beszélgetés alapján minden nehézség nélkül ráébreszthetjük őket az erkölcsi törvények belső, immanens szükség-szerűségére.

Magával az erkölcsi követelmény kifejtésével a legtöbb fiúnál még édeskeveset értünk el; a jóakarat a legtöbbjénél megvan, tennék a jót szívesen, de vagy nem tudják, hogyan fogjanak hozzá, vagy pedig, ha hozzá is fognak, fiatalos lelkesedéssel és tapasztalatlansággal, csakhamar akadályokba ütköznek, amelyekre nem vol-

tak elkészülve, amelyekkel nem tudják hogyan felvenni a harcot s hamarosan leteszik a fegyvert.

Hány hibát követnek el a fiúk minden rosszakarat híján csak azért, mert egyszerűen elfelejtik a legjobb feltevést. A cserkésznevelő tehát rávezeti a fiút, melyek azok a gyakorlati módok, azok a mindennapos eszközök, amelyekkel meg is lehet valósítani — a nehézségek között is — pl. az abszolút egyeneslelkűség programját. Hangsúlyozom, hogy megbeszélésekről van szó, nem beszédéről; beszélgetésről, nem előadásról; az eredmény a vezető és a fiúk közös gondolkodásából, a vezető okos irányítása mellett magukból a fiúkból nőnek ki. Hogy ezek a megbeszélések milyen tárgykörben mozognak, annak jellemzésére ideírunk egy sereg témát; ezek mind olyanok, amelyek egyik magyar cserkészcsapatunknál valósággal szerepeltek a megbeszéléseken:

Diákbecsület (súgás, feladatok leírása, nyomtatott „puskák” használata, dolgozatok leírása, csempészség stb.) — Hogyan tanul a cserkész? — Hogyan tehetünk szert jó barátokra? — Hogyan bánjunk zsebpénzünkkel? — Hogyan érdemes újságot olvasni? — Mit olvassunk és hogyan? — Miért nem dohányzik a cserkész? — Mit kell tudni egy művelt embernek a szeszes italokról? — Tánctanulás, tánciskola, zsúr, bál. — Hogyan kell jól felhasználni az időt? — Hogyan lehet leszokni a feledékenységről? — Milyen embert szeretnék barátomnak? — Hogyan bánik művelt ember a cselédekkel? — Mit lehet tanulni az utcán? — Milyen élettapasztalatokat lehet tanulni tízpercben a folyosón? — Kit neveznek becsületes embernek? — Mit köszönünk a munkásoknak? — Nagyobb fiúknak: Udvartlás és fiirt. — Ábrándozás és érzelgősség. — „Engem senki sem ért meg”. — A magyar nemzet történelmi hivatása. — A magyar nemzet hivatása ma. — Nemzeti érényeink. — Nemzeti hibáink. — Magyar büszkeség. — Katholikus öntudat. (Katholikus csapatról van szó!) — Turáni álmok és turáni valóság. — „Hiszek Magyarországot feltámadásában”. — Mit veszítettünk Erdéllyel?

Szimbolikus erővel mutatja a cserkésznevelés gyakorlati, cselekvő, életszerű jellegét a *napi jótett* kötelessége.

Minden cserkész köteles mindennap legalább egy *igazi* jótetre, vagyis a segítő emberszeretetnek egy cselekedetére. Magát a cserkész nevet a magyar mozgalom így értelmezi: cserkészd a jótettek alkalmait. A cserkész jelző ezt jelenti: Légy résen, hol tehetsz jót.

Persze, hogy sok fiú nem egyszer elfelejtkezik róla, hogy sokszor kellenlenül végzi, talán huzamosabb ideig is abbahagyja, de az is tény, hogy a legtöbb fiúban mégis csak kifejlődik a segítség érzéke, hogy hozzászoknak a felebarátjuknak való szolgálat gondolatához, hogy nem szégyelnek segíteni másokon, pl. az utcán (mint annyi ember!) és tény az is, hogy nem egy fiú valóságos hősiességekkel visel véghez néha. Tudunk pl. esetről, hogy egy fiú egész nyáron át főzött egy sokgyerekes szegény parasztcsaládnak, ahol a férfi egész nap munkában volt, az asszony pedig betegen feküdt. Egyszer láttunk egy tizenhétéves cserkészfiút, aki Budapesten az utcán egy öreg rikkancsnak sárbaejtett újságjait sietett fölszedni. Az öreg azt hitte, hogy a fiú el akarja lopni az újságokat és éktelen piszkos szidalmakkal halmozta el, amihez persze a körülsegülő közönség gúnyosan nevetett. A végén ütni kezdte a fiút. Ez nem vesztette el önuralmát, hanem befejezte a lapok felszedését, szó nélkül megemelte kalapját és tovább ment. Aki el tudja képzelni az ilyen pesti utcai jelenetet, és aki tudja, milyen önérzet lakik egy tizenhétéves diákban, — az előtt nem kell magyarázni, milyen nagy dolog ez. A kaposvári cserkészek nagyszerű tűzoltó munkája 1922-ben milliókra menő értékeket mentett meg a Hangya raktárában kitört tűzvészkor. Minden magyar cserkésznek legfőbb vágya megszerezni az egyetlen magyar cserkészkitüntést, a *Jó Munkáért* életmentő érmet. Eddig százan kapták meg.

Nagyon jellemző a cserkészek gyakorlatiasságára az a rugalmas alkalmazkodó képesség is, amellyel a lényeg

azonossága mellett az egyes népek jelleméhez tudott idomulni. Ebből a szempontból alig lehet tanulságosabbat elképzelni, mint az 1929-i birkenheadi nagy Jamboree volt, ahol negyvenhat nemzet fiai táboroztak egymás mellett, és csillogtatták a vizsgáló elé a nagyjából hasonló külszín alatt a fajok, nemzetek, kultúrák kápráztató színgazdagságát. Hogy csak egy mozzanatot emeljek ki: a cserkészethez olyan lényegesen hozzátartozó romantika milyen más elemekből alakult ki az egyes táborokban! Az amerikai cserkészlet ismert indián-romantikáját már az angol táborokban is egészen mássá színezi az angol gyarmatélet rengeteg~apróbb-nagyobb színvegyüléke. A franciák bemutattak ugyan egy nagy etnográfiai precizitással kidolgozott indián-táncot, de a francia fiúk igazi lelke fönntartás nélkül mégis csak abban a nagy Jeanne D'Arc-játékban nyilatkozott meg, amelyet hatszáznál több szereplővel mutattak be a nagy porondon, talán nem is egészen alkalmas helyen: a nagy angol közönség előtt. A magyar mozgalomban az indián-elem kezdetől fogva igen alárendelt szerepet játszott és — úgy látszik — önmagától egyre jobban kiveszőben van. Helyébe lépett és lép egyre erősebben a magyar daliás időknek és a kurucvilágnak kultusza. A mi táboraink centruma nem a totem, hanem a kereszt és a nemzeti zászló; a mi csapataink nem állatnevekkel, hanem nagy magyarok történelmi nevével jelölik magukat, a mi tábortüzeink mellett egyre kizárólagosabb magátólértetéssel szorítanak ki minden más dallamot a régi szép magyar énekek és a Kodály-féle igazi magyar dalok.

A cserkész-élet pedagógiai megszervezése az *őrsi rendszer* alap gondolatán nyugszik. Az őrs 6—8 fiúból álló egység, a cserkészlet alapsejtje, amint P. Sevin mondja: a cserkészmunka tengelye. Baden-Powell gondolatának alapvető mozzanata ez a kis, de annál elevenebb egység.

Az őr mindenekelőtt eleven organizmus. A beletartozó fiúk közt meleg, benső barátság, az összetartozásnak eleven tudata él; nemcsak barátok, hanem bajtársak; nemcsak össze össze járnak, hanem közösen élik életükét. Az ú. n. bandaszellem, amely a serdülő fiúk pszichológiájának olyan gyakori és sokszor ártalmas kinővéseit hozza létre, itt nemcsak megneimesedik, hanem a legtermékenyebb nevelői munkának lesz hordozójává.

Az őr egység. Azzá teszi külső megjelenésének egyöntetűsége, az őrsi zászló, az őrsi szín, az őrsi név, esetleg őrsi jelszó, sípjel, az őr speciális munkaköre stb., de azzá teszi mindenk felett tagjainak egységes őrsi öntudata. Minthogy minden munkát együttesen és többékevésbé a többi őröktől különállóan végeznek, külsőleg is hozzászoknak az egymásra utaltsághoz, az egymás segítéséhez és a közösség megbecsüléséhez. A tapasztalat szerint az ilyen kis egység, amelynek különállása és egysége is az életnek minden legkisebb mozzanatára kiterjed, sokkal alkalmasabb a közhöz tartozás érzésének kifejlesztésére és az ebből fakadó szociális tulajdonságok megérettetésére, kialakítására, mint a nagyobb csoportok, amelyek éppen nagyobb kereteiknél fogva nem tudnak égiszén reális erővé, az életnek valóságává lenni a gyermek lelkében. Az őr együtt dolgozik, együtt jár kirándulásra, együttesen kap elvégzendő feladatokat, és ha elvégezte, együttesen éri dicséret, vagy gáncs. Az őrsi becsület így a fiúk lelkében szinte kézzelfogható erővé válik. A tapasztalat azt mutatja, hogy pl. ez a szemrehányás: „Szégyent hoztál az őrre” — erősebben érinti a fiút, mintha arról van szó, hogy saját magára hozott szégyent. Viszont az őr érdekeiért, dicsőségéért, érvényesüléséért a fiúk akármire képesek volnának; ha ügyes vezető vissza nem tartja őket, sokszor a legvadabb versenyzési szellem szállja meg őket csak azért, hogy az őr pl. első lehessen a csapat vagy a raj őrsei számára

kitűzött pontversenyben, hogy elnyerhesse a vándorzászlót, vagy a legjobb táborozó őr s címét. Kellő határok közé szorítva és kellőképpen megvilágított nemesebb motívumokkal az őrsi versengésnek ez a szelleme a szociális nevelésnek kitűnő iskolájává változik.

Természetesen ahhoz, hogy az őr s ezt a termékeny munkát elvégezhesse, messzemenő önállóságra van szüksége. Baden-Powell egyenesen azt mondja, hogy a cserkészcsapat munkájának értéke egyenes arányban áll az önálló felelősségnek avval a fokával, melyet abban a csapatban az őrsvezetők élveznek. Aki egy jól vezetett cserkészcsapatot munkája közben meglepne, sajátosság tapasztalatot tehet. Amint belépünk az otthpnba, rendszeren egy kisebb szobában találjuk magunkat, amelynek minden sarkában egy-egy kis 7—8 fiúból álló csoport ül, áll vagy mozog, többé-kevésbé izgatott beszélgetésben, vagy közelebbről rögtön talán meg sem határozható tevékenységben. Ha jobban szemügyre veszünk egy-egy ilyen kis csoportot, csakhamar megpillantunk közöttük egy élénkszemű, intelligens arcú fiút, aki néhány centiméterrel nagyobb a többinél, és akire mindnyájan figyelnek. Ez a fiú — az őrsvezető, a cserkészcsapatnak a vezető pedagógus mellett legfontosabb egyénisége — talán éppen térképjeleket magyaráz, vagy a törött karnak első segélyképen való bekötözését mutatja valamelyik fiú karján (úgy, amint néhány nappal, héttel, vagy talán 1—2 évvel azelőtt ő tanulta a maga egykori őrsvezetőjétől, vagy attól a fiatal orvostól, vagy medikustól, aki kiképezte), azután a többiek jóízű nevetése közt, de ő maga mindig komolyan végigcsináltatja valamennyi „emberé”-vel. Az is lehetséges, hogy a fiú épen a jótett fontosságáról beszélget a többiekkel, vagy Erdély történelmi emlékeiről (úgy, amint vezetőjétől hallotta, vagy talán az előző nap olvasta a csapatkönyvtár egy könyvéből). A másik sarokban talán egy kis fiú olvassa fel a

vasárnapi kirándulásról írt naplóját, s az őrsvezető senkitől kétségbe nem vont tekintéllyel teszi meg rá a megjegyzését. A harmadik kis csoport társasjátékot játszik és a többieknél két évvel idősebb fiatal őrsvezető éppen most tett igazságot két kisfiú közt valami felmerült nézeteltérés dolgában. Csak azután vesszük észre, hogy egy felnőtt is van a szobában, egy tanár, pap, vagy fiatal mérnök, orvos, vagy hivatalnok, aki mint a csapat parancsnoka mutatkozik be előttünk később. Míg azonban a munka folyik, ez a vezető, ez a pedagógus mintha nem dolgoznék, csak nézné vagy élvezné a mások munkáját. Ide-oda jár egyik csoporttól a másikhoz, itt egy dicsérő szót mond, ott egy szellemes megjegyzést, emitt nem is szól semmit, csak mosolyogva hallgatja a vitát. Aki a cserkészélet belsejével nem ismerős, nem is sejténé, hogy mindaz, ami az otthonban történik, ettől az embertől származik, az ő lelkét tükrözi, a szó legszorosabb értelmében az ő munkája, ő választotta ki a maga őrsvezetőit, ő nevelte fel, „képezte ki” őket a maga gondolatai szerint, a mai munka programját is az őrsvezetők előterjesztése alapján, velük együttesen, ő állapította meg, az őrsvezetők a legtöbbször őtől, de mindig az ő utasítása szerint tanulták, amit előadnak, és éppen olyan odaadással, tisztelettel csüggnek rajta, mint rajtuk az ő fiaik. A cserkészlet egyik legelső szakértője, az angol Elwes írja: „A gyöngye cserkészvezető mindent maga akar csinálni; az erős másokat dolgoztat”. A cserkésziszt az az erős ember, aki a nehezebbet tudja, szellemével dolgoztatni tud másokat. Dolgoztatni tudja a fiút, aki tízszer szívesebben és tízszer értékesebben tud dolgozni a maga relatív önállóságában, mint hogyha csak a könnyebbet kívánnák tőle: hogy részletesen kiadott parancsokat gépiesen teljesítsen. Az őrsi rendszer a világháborúban állotta ki a tűzpróbát fényes eredménnyel. Mikor a

cserkészvezetők jóformán az egész világon szinte egy időben árván hagyták a csapatokat, a munka alig áll meg valahol: a vezetést automatikusan átvették és kitűnően folytatták az őrsvezetők.

A magyar mozgalomban az őrsvezető ma talán még nem játssza azt a páratlanul jelentős szerepet, amelyet az angol cserkészletben és az alapító gondolatában elfoglal, de a fejlődés arrafelé mutat, hogy előbb-utóbb nálunk is úgy lesz, mint ahogy legkülönb csapatainkban már van is, hogy a cserkészmunka minden mozzanata az őrsi rendszer alapjára helyezkedjék. Az őrsvezető nálunk alapos kiképzésen megy át (őrsvetetői iskolák, őrsvetetői kurzusok, Major Dezső: *Őrsvetetők könyve*). Meg kell állnia az őrsvetetői próbát, amely épen nem könnyű dolog.

Őrsvetetői próbára csak olyan cserkész készülhet, akit a parancsnok erre felszólított azok közül a cserkészek közül, akik már legalább másfél éve cserkészek, az I. osztályú cserkéspróbából levizsgáztak, résztvettek nagytáborozáson.

A készület ideje alatt — mely 6—12 hónap — a próbára felszólított neve őrsvetető-jelölt. Próbázásra csak újabb felszólítás után jelentkezhet. Ha ekkor az alábbi próbapontoknak megfelel, a parancsnok őrsvetetővé nevezi ki.

1. Jelöltideje alatt tanulmányozza a vezetők munkáját és ennek alapján a vezetésben követendő elveiről és programjáról írásban beszámol.

2. Megold egy a parancsnoktól rárótt önnevelési feladatot. (Pld. egy hibájáról leszokik, bizonyos hosszabb szolgálatot végez, valamint megtanul stb.)

3. Ismeri és magyarázni tudja a Cserkészkönyvet, jól ismeri a cserkészőrsvetetők könyvét.

4. Ismeri csapata és a magyar cserkészmozgalom múltját és fejlődését.

5. Ért a csapatában szokásos sportokhoz és játékokhoz.

6. Levizsgál három különpróbából, melyek közül egyet a parancsnokság jelöl ki.

7. Tanúságot tesz vezetői készségeiről, úgy, hogy vagy vezet egy kirándulást (előkészítés, végrehajtás, vezénylés stb.);

vagy pedig táborozáson valamely munkát vagy játékot szervez és vezet.

8. Tanúságot tesz a kiképzésben való ügyességéről úgy, hogy *a)* legalább egy jelöltet kiképez; vagy *b)* őrsi órát tart gyakorlati témáról és kifejti valamely cserkésztvörvény értelmét; vagy *c)* kiképez egy őröt az I. osztályú próba valamely pontjára vagy egy különpróbára.

A kívülről szemlélő azt hinné, hogy ilyen nehéz feladat megoldására a fiúknak csak igen kis része képes. A tapasztalat azt mutatja, hogy nem úgy van. A serdülő fiúk közt mindig akad elég, akiben vezetői képességek szunnyadnak, akikben kedv, ambíció és bizonyos szuggesztív erő is lakik az őr kis testületének vezetésére, csak legyen avatott pedagógus szem, amelyik meglátja ezeket a sokszor rejtett értékeket. Hiszen nem egyszer éppen azokban fedezheti fel őket, akikben a laikus legkevésbé gondolná, a legélénkebbekben, a leg-huncutabbakban, a rendbontókban: sokszor a látszólag született lázadóból lesz a legpompásabb vezető. És legyen pedagógus kéz, amely hozzáértéssel tudja vezetni és rávezetni a rá váró derék munkára. Aki ismeri a serdülő fiúk lélektanát, tudja mennyire megfelel ez a fiúk szükségleteinek és hajlamainak. A magához hasonló fiútól sokkal szívesebben hallja az irányító szót, mint a felnőttől. Az őrsvetető, aki fiú, mint ő, és valamivel mégis csak idősebb és sokkal-sokkal ügyesebb, erősebb nála, a legtöbbször már pusztán evvel is imponál a fiúnak. Az a felsőbb felavatás, amelyet az őrsvetetői „rang” ad neki, csak fokozza ezt a tekintélyt. A felelősség, amely az őrsvetetőre nehezedik és az a tapasztalat, hogy önálló munkát bízunk rá, hogy a felnőttek úgy beszélnek vele, mint felnőttel, és felnőtteknek szóló feladatokat tud megoldani, mind csak fokozza az őrsvetető helyzetének szerencsés voltát, a legfinomabb nevelői feladatok megoldására való nagyszerű lehetőségeit.

A nevelés történetében járatos ember előtt fölösleges

említeni, hogy az őrsvetetői rendszer gondolata a cserkészetnek nem új felfedezése. A spártai nevelés eirénje éppen úgy ennek a termékeny nevelői gondolatnak képviselője, mint a jezsuita Ratio Studiorum decuriója. Sőt éppen maga a cserkészet alapítója a Headquarters Gazette egyik 1914-iki számában egyenesen a Megváltóra hivatkozik, mint az ősi rendszer példaadójára, „aki nem fogott maga a világ megtérítéséhez, hanem tizenkét embert választott ki segítőkül és rájuk bízta, hogy művét megvalósítsák”.

Az őrsi rendszer jelentősége azonban a cserkészet nevelői rendszerében kettős; az őrsvetetőnek előbb vázolt szerepén kívül ennek a rendszernek másik lényeges mozzanata az őr tagjainak csekély számában van. Egy őr legfeljebb 8 fiúból, egy raj legfeljebb 4 őrsből, de lehetőleg csak hátróbból áll, és így egy felnőtt vezető keze alá legfeljebb 20—30 fiú tartozhatik. Ennek a kis számnak sokkal nagyobb fontossága van, mint az első tekintetre látszik. A cserkész-pedagógiának egyik leglényegesebb alapgondolata, hogy egy vezető keze alatt csak annyi fiú lehet, amennyivel egyenként, egyénileg foglalkozhat. A cserkészet leglényege szerint nem tömegnevelés. Ez az a pont, ahol a cserkészet legmerekvebben különbözik minden rokonintézménytől (leventeség, iskolai zászlóalj, stb., stb.). Az a csapat, ahol a tagok száma olyan nagy, hogy egy felnőttre 30-nál több fiú esik, jótalanul viseli a cserkészcsapat nevet. A cserkészvezető mivoltához hozzátartozik, hogy csapatának tagjait egyenként ismerje, velük állandó egyéni érintkezést tartson fenn, testi-lelki fejlődésüket állandóan figyelemmel kísérje, minden dolguk iránt érdeklődjék és ha meghatározott időben is, de állandóan rendelkezésükre álljon. Ez az egy dolog maga is megmutatja, milyen nehéz és felelősségteljes dolog cserkészmunkára vállalkozni.

Ha már most szemügyre vesszük azt az érdekes és semmi mással össze nem hasonlítható elhelyezkedést, amelyben a cserkészzetben vezető és vezetett egymással szemben állnak és amelynek helyes voltától függ elsősorban a cserkészcsapat munkájának eredményes vagy eredménytelen volta, ezt a viszonyt elsősorban, azzal tudjuk meghatározni, hogy minden más nevelői viszonytól lényege szerint különbözik.

Bizonyos, hogy a cserkész és cserkészvezető viszonya nem a tanár és tanítvány viszonya. Nem, még akkor sem, ha a cserkészvezető a fiúnak egyszersmind tanára is. Ha a tanár el nem tudja érni azt, hogy a fiú a kiránduláson, a táborban, vagy a cserkészoktatásnál más szemmel nézzen rá, mint az iskolában, akkor cserkészmunkájának eredménye már eleve kétséges. Az iskolában a legjobb diák is, még a legjobb tanárral szemben is, valami feszélyezettséget érez. Adva van ez már egész iskolaügyünk rendszerében, tanár és tanítvány kölcsönös helyzetében, abban a kiszolgáltatottságban, amelynek érzése a mai iskolában szinte szükségképpen feltámad a diákban. A cserkészcsapatban vezető és vezetett közös munkával töreksenek közös célra; itt nem tanító és tanítvány állnak egymással szemben, hanem megértő, egymást segítő munkatársak, akik között meleg, meghitt bizalmasságnak kell uralkodnia. — Az iskolában a tanár már az adott helyzetnél fogva szükségképpen felülről lefelé szól tanítványaihoz. Emelt helyen ül, vagy áll és egy hivatalos rend nevében, mint egy tőlük független, tetszésüket, vagy nemtetszésüket, rokon- vagy ellenszenvüket nem kérdező, a kötelességeket akaratauk ellenére is behajtó szervezet képviselője jelenik meg a fiúk előtt. A világért sem szabad ennek így lennie a cserkészcsapatban! A cserkészvezetőnek el kell tudni vgyülni a fiúk közé, ébren kell tartania a fiúkban azt a

tudatot, hogy itt közös munkáról van szó, közös eszmeny iránti közös odaadásról; olyan kötelességekről, melyeket vezető és vezetett egyformán vállalt és önként vállalt. És ahol a vezető tekintélye azon alapszik, hogy a közös munkából többet tud végezni és a közös eszményhez már közelebb jutott.

De nem szabad összetéveszteni a cserkész és cserkészvezető viszonyát a katona és katonatiszt viszonyával sem. Természetes, hogy ebből is van benne valami, mint ahogy a fentiek mellett is van benne valami a tanár és tanítvány viszonyából is: t. i. a felnőtt ember tanítja és neveli a növekedő embert. A cserkészletben igen erős fegyelemnek kell uralkodnia, a parancs és a parancsnok, a vezényszó és az utasítás előtt való föltétlen hódolásnak. De mindezen katonás külsőségek mellett is a cserkész és vezetője olyan viszonyban állnak egymáshoz, melyet az egész világ választ el a katonai alá- és fölérendeltségtől. A katonai rendszernek úgy, mint a tapasztalat mutatja, valahogy a lényegéhez tartozik, hogy főleg a külsőre irányul. Külső gyakorlatokon, vezényszavakon, szabatos mozdulatokon, külsőleg végrehajtott feladatokon alapul, külső jelekre (egyenruha, disztinkciók, tisztelgések stb.) támaszkodik és kevésbé törekszik a belső, mint a külsőleg lemérhető fegyelemre. A cserkészlet elsősorban belső nevelői munkát feltételez, olyan nevelői erőket, amelyek lélekből szólnak lélekhez, amelynek a külső gyakorlatok, mozdulatok és vezényszavak csak segítői és szimbólumai — de nem legfőbb segítői és nem a legigazibb szimbólumai. Azért a cserkészvezető és a fiai közt a katonainál sokkal bensőségebb és melegebb viszonynak kell lennie, amelynek alapakkordja nem a fölé- és alárendeltség, hanem az egymást megbecsülő, egymáshoz jóleső melegséggel vonzódszó szeretet. És még valami: A katonatiszt mindig tömeggel áll szemben, amelyet fegyelmezni, vezényelni, vagy ok-

tatni akar, mindig csapathoz, szakaszhoz, osztaghoz szól. Viszont a cserkészlet nem tömegmozgalom, hanem egyenkinti kezelést sürget, a cserkész kiképző egyenkint oktatja a fiúkat és jellemnevelési munkáját is csak az egyessel végezheti hatásosan, azért a cserkész tiszttel viszonya a fiaihoz lényegében egyén viszonya egyénekhez. Ez is mutatja, hogy valami más, mint a tiszté és a katonáé.

Valami egészen sajátos, minden mástól különböző viszonyról van itt szó, amelyben van valami abból is, ami tanárt és tanítványt összefűz, abból is, ami a lelkipásztort a rábizott lélekkel összeköti, de van benne valami a bajtárs és bajtárs, az idősebb és fiatalabb testvér viszonyából is. Hogy mit jelent itt a tanár viszonya a tanítványhoz, erről már volt szó, hogy mi az a bajtársi szellem és hogy mi az idősebb testvér viszonya az öccséhez, erről talán fölösleges szólni. A lelkipásztort azért említjük, mert a cserkésznevelő legbensőbb, legalapvető munkája voltaképpen lelki nevelés, lelki vezetés. Aki ezt jól akarja végezni, annak egy bizonyos értelemben papi lelkületre is van szüksége, értve ezen a léleknek és a lélek dolgának mindennél többre becsülését, a lelki vezetői munkára való teljes odaadást és a felsőbb inspirációt. E nélkül a három nélkül illetéktelenül nyúlna az Isten legdrágább teremtményéhez, a fejlődő lélekhez.

A cserkészvezető és a cserkészlet viszonyának alapja a tekintély, a vezető egyéni tekintélye. Kell, hogy a fiúk felfelé nézzenek az ő vezetőjükhöz, kell, hogy okoskodás nélkül, vita nélkül, habozás nélkül elismerjék; kell, hogy ösztönszerűleg megérezzék az ő tekintélyét. Ez a tekintély azonban itt nem a helyzetből adódik, mint a tanárok, vagy katonatisztek tekintélye, ez a tekintély magán a vezető egyéniségén fordul. Ez a tekintély nem lehet más, mint a több-ember, a különb-ember tekintélye. A fiúk érzik, hogy itt olyan ember szól hozzájuk, aki em-

berebb, mint ők, aki többé-kevésbé már olyan, mint amilyenekké ők lenni vágnak, érzik, hogy itt a gazdagabb élettapasztalat, a mélyebb tudás és emberismeret és a tisztultabb belső világ nyilatkozik meg előttük, hogy ez az ember különbséget tesz náluk, hogy a cserkészlet munkájából többet kidolgozott már, a maga munkálásában előbbre haladott, a cserkész-eszményhez közelebb jutott már, mint ők, és így valamiképp a megtestesült cserkészideált látják benne. Ha ezenfelül még jóakaratot, szeretetet, sőt önfeláldozást is látnak vezetőjük részéről, akkor megszületik a vezető megrendíthetetlen tekintélye, és megszületik a fiúk lelkében az a nemes pietás, a tisztelő szeretetnek az a termékeny érzelme, amely voltaképpen minden igazi nevelésnek alapja.

Hogy a magyar cserkészlet mennyire iparkodik megváltogatni a maga nevelőit, semmi sem mutatja jobban, mint a cserkészlet képzésének nálunk bevezetett rendszere, a kötelező tiszti próbával és tisztitáborral, ami a külföldön ebben a szigorú formában ismeretlen. A tiszti próba előfeltétele a kellő életkoron (21 év) és középiskolai fokú képzettségen kívül „készség, hogy az illető a cserkészlet törvényét elfogadja élete alapjául”, háromhavi próbaszolgálat, és valamely alapszabályszerű szervezőtestületnek, tehát egy pedagógiai fórumnak ajánlása: erkölcsi garanciavállalása. A próba tárgya a mozgalom céljának, kiképzési rendszerének, szervezetének, szabályzatainak, a cserkészpróbák anyagának és a magyar nyelvű szakirodalomnak ismeretén kívül bizonyos etikai alapvető munkák alapos ismerete, és próbaelőadás egy elméleti és egy gyakorlati kiképzési tárgyról. Csak ennek megállása után teheti le a vezető a fogadalmat, amely a rendes cserkészfogadalom szövegéhez hozzáadja: „Becsületesen fogadom, hogy a reámbízott cserkészeket legjobb tehetségem szerint nevelem és mindenben jó példával járok előttük”.

A fogadalmat tett vezetőnek ezután még egy tisztitáborozást kell végigélnie, ahol a magyar cserkészzet legjobb vezetői fejtegetik előtte a cserkészpedagógia főmozzanatait, és egészen gyakorlati módon — itt a tisztek cserkészfiúk módjára élik az őr s tábori életét — bevezetik a cserkészmunka technikájába.

Magyar pedagógus számára nem ismerek vigasztalóbbat és felemelőbbet, mint egy-egy ilyen tisztitábor meghitt baráti köre, ahol papok, tanárok, hivatalnokok, orvosok, mérnökök gondolkoznak, vitatkoznak, dolgoznak, közlegényi keménységgel és — merem mondani — a legtöbbször apostoli buzgósággal egyetlen-egyért: hogyan tudnának legtöbbet használni mindnyájunk legdrágább kincsének: a magyar fiúnak.

III. A CSERKÉSZET MUNKÁJA

A cserkészcsapatba belépő fiú legalább három hónapig mint *jelölt* szerepel. Ez a próbaidő nemcsak a megfigyelés és a szigorú megrostálás kedvéért van; a jelölt már ekkor ízelítőt kap mindabból, amit cserkészletnek neveznek. Belekerül a csapatnak, az őrnek életébe és foglalkozik a jelöltpróba anyagával, amely a legszükségesebb ismereteket foglalja magában. Ez a próba, amely egyformán kötelező mindenkire, gimnázistára, tanoncra, munkásyerekre, a következő pontokból áll:

1. A cserkésztvény szószerinti ismerete, a jelszónak és a törvény magyarázatának kielégítő ismerete, a fogadalom szövegének ismerete és jelentősége.

2. A cserkészmozgalom célja, vázlatos külföldi és hazai története, a csapatszervezet, a cserkészjelvények ismerete és jelentősége, a cserkészszinduló.

3. A magyar zászló, címer és kokárda, a Szent Korona

és a koronázási jelvények, a Himnusz és a Szózat, a hun és magyar mondák ismerete.

4. A csapat neve, története, indulója.

5. Helyes magatartás a cserkészletben, szolgálatban, a társadalmi életben; fontosabb táborigazsági és menetszabályok, a cserkész napirendje, a napi jótett jelentősége.

6. Rendgyakorlatok, botfogatások, a cserkészbot használata, fontosabb síp- és kürtjelek.

7. Cserkészcsomók, csomagolás, elemi ügyességek (gombfelvarrás, foltozás, cipőtisztítás stb.).

8. Önméreték (nagy arasz, kis arasz stb.). Különböféle útjelek.

Már a jelöltpróbában is érvényesül a változatossági szempont. A cserkészlet törvények magyarázatának ismerete, a helyes magatartás megkövetelése már egy lépés a gentleman felé. Nem maradt ki már az alapok lerakásánál a hazaszeretet és a hazatudatosság elmélyítése sem, amit itt a hún és a magyar mondák ismeretével akar elérni. A próbák elsajátítása azonban még nem lenne tökéletes ezzel a változatos kerettel, amelyben a természetismerettől a rendgyakorlatokig már minden megtalálható, ha az összejövetelek programjából kimaradnának a beszélgetések, az énekek és legfőképpen a játékok. A kiképzésben mindez párhuzamosan halad.

Ha a jelölt a próbaidő alatt alkalmasnak bizonyul és megállja a próbát, utána fogadalmat tesz. A cserkészlet után az úgynevezett II. és I. osztályú próbára készül, amelyeket kb. 6—6 hónapi időközökben sajátíthat el. A cserkészpróbák megkövetelt gyakorlati ismeretekre való kiképzés ezek különleges minősége szerint más-más módszereket tesz szükségessé. Általánosan érvényesül a fokról-fokra való haladás elve. A természetismeret a megfigyeléssel, nyomolvasással és állandó megfigyelési gyakorlatokkal hatásosabb stádiumba lép. Ide tartoznak különféle táborigazsági munkák és beható kömőkismeret, amely megköveteli a közvetlen környéknek alapos, s a szélesebbnek vázlatos ismeretét. A fiú megtanul bánni

az iránytűvel, a térképpel és megtanulja a Morse-ábécé jeleit. Nem ijed meg, ha főznie kell, sőt nemcsak ételét tudja elkészíteni, hanem olyan tűzhelyet is épít, amely heteken keresztül állja a tüzet. Hazatudatosságát a magyar történelemnek és a magyar földrajznak különös szempontok szerint való ismerete mélyíti el mindjobban. A testet erősíti a megkövetelt úszás; más próbapontok praktikus ismeretekre tanítanak (valamilyen ipari munka, faragás, stb.); a cserkészfizika és kémia pedig olyan minden percben használható ügyességekre gyakorol (villanyszerelés, festő-, ragasztószerek készítése, stb.), amelyeket az iskola egyáltalában nem adhat meg. A legfontosabb kiképzési gyakorlatok egyike az első segítségnyújtás.

Mindezek elsajátítása, módszer tekintetében is fokozatos emelkedéssel történik. A munka az őrsön, a csapaton, a cserkészotthonban való munkán keresztül a *\\ilön-próbálj* szakszerű tanításáig s a mindent átölelő táborozásig vezet. A különpróbák tulajdonképpen erősíteni akarják a fiúnak egy bizonyos szakmunka iránt való kedvét. Szabad teret nyitnak az egyén tehetségének. E mellett az őrsnek, sőt az egész csapatnak is hasznára vannak. (Tűzoltó, ács, tolmács, muzsikus, ezermester, szerelő stb. különpróbák.)

A kiképző-munka egyrészt a cserkészotthonban, másrészt kirándulásokon, mozgó- és álló-táborokban folyik. Az *otthon* nélkülözhetetlen a cserkészcsapat életében. Nem fejlődhetik ki igazi meleg családias együvértartozás, nem pedig komoly gyakorlati munka a cserkészotthon nélkül. Itt gyűlnek egybe az őrsök, a rajok és a csapat. Itt van a csapat irodája, raktára, könyvtára is, a műhelymunka végzésére alkalmas eszközök és százféle más, nem szólva arról, hogy meleg őrsi- és csapatünnepségeket, intim teázásokat e nélkül bajos elképzelni. A cserkészotthonban folyik az őszi és a téli munka nagy

része. (Tavasszal és nyáron lehetőleg a szabadban tartják az összejöveteleket.)

Az őrsi-, raj-, vagy csapatösszejövetel előre megállapított terv szerint folyik le. Egy-egy összejövetel sohasem tart tovább másfél óránál, s három főrésze van: alaki kiképzés, oktatás és játék. A vezető sorakoztatja az egybegyűlteket, rövid ima után rendgyakorlatok következnek, majd ének, oktatás (megbeszélés formájában), esetleg mese, problémák felvetése, megint ének, egy-két adminisztrációs ügy, játék, imádság és *oszolj*. Természetesen ez csak általános keret, de ebből is látható a változatosságra való törekvés és a gyermek figyelmének állandó ébrentartása. A *kirándulások* célja kicsiben ugyanaz, ami a táborozásé: a gyakorlati ismereteknek és a cserkészlelkületnek iskolája. A kirándulás kitűnő próbája a cserkészgondolkodásnak és fegyelemnek, a természet igazi ismeretére és szeretetére tanít, egészségi hatása pedig felbecsülhetetlen.

A cserkészmunka igazi hazája azonban mégiscsak a *táborozás*. A cserkész távol van a szabadba való menekülés szentimentalizmusától, távol a város iránti utálatától, a tőle való elszakadás vágyától is. Kimegy a természetbe, mert fel akar frissülni, meg akar szabadulni néhány napra, vagy hétre a füsttől és a kőtől. De a tábor a fiú cserkészmvoltának is próbaköve. Ebben a hosszú együttélésben mindenkinek lelke megnyilatkozik. A tábori élet mindenkit a legmagasabb erő kifejtésre ösztönöz. A tábor a legteljesebb cserkészélet, az évi cserkészmunkának végcélja. A táborban sorra kerül a cserkészpróbák minden pontja. Nem az itt a fontos, hogy egy sereg fiú két-három hétig sátor alatt lakik, s nagyokat kacagva fürdik a folyóban; az egész tábor előkészítése, fölépítése, szervezete és munkája a jelentős. Az angol elgondolásban a cserkész-tábor a fiúk játszótere; nyaralótelep, ahol mindenkinek önmagáért kell megállnia helyét.

Az amerikai cserkész tábor is inkább nyaralás. A magyar cserkész tábor Magyarország akar lenni kicsiben. Megszervezése, megépítése, átélése: mind a fiúk együttes munkája. Már előkészítése is nagy körültekintést követel. Megfelelő táborhelyet kell találni, biztosítani kell az ételmezést, a szállítást, a játszóhelyet, fürdőt stb. Mikor mindez megtörtént, a csapat elindul és felveri sátrait. Ettől a perctől kezdve jól átgondolt munkaterv szerint folyik a tábor élete. Az általános napirend ilyenféle: 7 ó. ébresztő, felkelés, reggeli torna, mosdás, felöltözés, tábortakarítás. — 8 ó. sorakozó, ruha- és sátorvizsgálat, zászlófelvonás, ima. — 8 ó. 30 p. reggeli. — 9 ó.— $\frac{1}{2}$ 12 ó. tábori munkák. — $\frac{1}{2}$ 12 ó. fürdés. — 12. ebéd, utána 3 ó.-ig pihenő, olvasás, naplóírás. — 3—7 ó. gyakorlat, séta, játék, uzsonna. — 7 ó. vacsora. — 9 ó.-ig tábortűz. — 9 ó. parancshirdetés, utána takarodó. 9 ó. 40 p.-kor mindennek el kell csendesednie. A táborozás pompás alkalom az összes próbák anyagának elsajátítására és átisméltésére. A fiúk megismerik a tábor környékét, gyakorolják magukat munkában, játékban. Az önállóságnak, éberségnek, bátorságnak nevelő eszköze az éjjeli őrség. Külön nagy gond tárgya a táborszépítés, utak, kerítések, feliratok ötletes megoldása stb. A tábornak nélkülözhetetlen lelki szükséglete a *tábortűz*. A magyar cserkészvezető ezt nemcsak tréfára, játékra használja fel, hanem elsősorban lelki elmélyülésre. A tábortűz a legalkalmasabb óra a napi események megbeszélésére. Itt lehet legjobban értékesíteni a mély hangulatokat. Ének, móka, mese követi egymást, aztán egyszerűen belevillan a tábortűz lángjába a magyar gond, a magyarság sorsa, vagy az Isten előtti elmélyedés ígéje. A tábor így egészül ki, így lesz egységes nagy élménnyé, az egész cserkészéletet összefogó szintézissé.

Az állótábortól lényegesen különbözik a *mozgótábor*. Sokan ezt tartják a cserkészmunka koronájának. Ezt

inkább csak kisebb csoportok csinálhatják végig; itt intenzívebb erő kifejtésre és nagyobb körültekintésre van szükség. A fiúk bejárnak egy előre meghatározott vidéket, s azt különböző szempontból megfigyelik. Míg tehát az állótábor csak helyi adottságokkal számol, a mozgó egész tanulmányúttá szélesedik. Legnagyobb fontossága az öregcserkészek számára van, kik közt nagyobb a szerepe a tanulmánynak. Az utóbbi években pedig megszületett a felvidéki cserkészek példájára a *regős-cserkészet*. A regősök kis csoportok, akik bejárnak egy-egy területet, főleg a falvakat, mindenütt tábortüzeket gyűjtanak a falu népe számára, játszanak a gyerekekkel és tanulmányozzák a falut. A regős cserkészet hivatása: visszatérve a népi gyökerekhez, magunkba szívni a falu kultúráját. A regős cserkészet egyik ága folklorisztikai gyűjtésekkel foglalkozik. Egy másik szociográfiai szempontból dolgozza fel tanulmányait. Ezek már komoly tudományos tanulmányzámba mennek és új utat jelölnek a magyarországi ifjúsági mozgalmakban. A regős cserkészet minden eszközzel arra törekszik, hogy az egész cserkészmozgalmat gyökeres magyar színekkel itassa át.

IV. A MAGYAR CSERKÉSZET SZERVEZETE

A cserkészmunka alapja az *őrs*. Ezen épül föl egész rendszere, kiképzése, nevelése és hatása.

Az *őrs* külső látszatra egyszerűen a cserkészmunkának legkisebbik egysége, amelyben hat-nyolc ember dolgozik együtt az *őrs* vezető irányítása mellett, hogy beilleszkedjenek a csapat keretébe. Mindenütt máshol így van ez; a katonaságnál a szakasz, a század egy-egy szeme annak a láncolatnak, amely egy akarat irányításával egységes és egynemű munkát végez.

Az *őrs* azonban, mint láttuk, nemcsak a legkisebb

egység a cserkészmozgalomban. Nemcsak az a jelentősége, hogy 3—4 órsból alakul a raj és ebből a csapat. Az órs nem ad hoc egyesítése nyolc fiúnak a kiképző munka megkönnyítésére, hanem azt akarja, hogy az együttdolgozó fiúk homogén egységgé legyenek s ezt azal könnyíti meg, hogy autonómiát ad az órsnak. Az így eleven étellel összeszokott csoportok jobban tudják végezni a munkát, élni a cserkészéletet, Amellett minden órs specializálódik valamiben. Egy-egy csapatban az egyforma összetételű, egymást kiegészítő órsök egymással versenyeznek, mindegyik más valamiben kiválóbb a többinél. A cserkészmunka alapjait a fiú az órsnben sajátítja el, itt készülnek a fiúk a próbákra. Az élükre állított órsvezetőnek nem az a legfontosabb teendője, hogy a parancsnokság rendelkezéseit közvetítse és végrehajtsa, hanem hogy összetartója legyen az órs családi körének, és az órs speciális munkáját saját képessége és a közös megbeszélés alapján vezesse. Az órsnak külön zászlaja van, külön nevet választ. Külön pénztára van és külön órsi felszerelése, külön céljai és külön öntudata.

Az órs a *rajba* illeszkedik bele. A raj tulajdonképpen csak számbeli egység. 3—4 órs alkot egy rajt. Élén próbát tett tiszt áll; *rajvezető* néven egy ügyesebb, idősebb órsvezető akkor vezetheti a rajt, ha nincsen megfelelő tiszt. A rajok és órsök összessége *csapatot* alkot. A csapat eleven egysége a parancsnok személyében testesül meg. ő irányítja az egész csapatot: egyéneket és órsöket. A csapat olyan, amilyen a parancsnoka. A csapat munkájába tartozik mindaz, amihez felnőtt vezető szükséges. Pl. kirándulni elmennek az órsök is, de a táborozás már felnőtt vezetőt kíván. A parancsnok dolgozza ki a részletes évi munkaprogrammot, ő állítja munkába az órsvezetőket, ő osztja be a csapat szervezőt; ő adja a csapat szellemét, ő gondoskodik az órsvezetők képzéséről, ő érintkezik a szervező testülettel és

a Szövetséggel. Az ő kezébe fut össze a csapat nélkülözhetetlen adminisztrációs munkája és gazdasági élete. A parancsnoknak képesített tisztnek kell lennie, segítői tisztek, segéd tisztek (18—21 évesek) és az őrsvezetők.

Cserkészcsapat alakításához, ha a kellő számú jelentkező együtt van, *Szervező Testület* szükséges. A szervező testületek lehetnek egyházközségek, iskolák tanári testületi és más állami jóváhagyással működő olyan erkölcsi testületek, melyeknek *célja a nevelés*. (Tehát pl. sportklubok nem. Gyárak is csak akkor, ha önálló tanonciskolával rendelkeznek.) A cserkészszövetség vagy kerületei is lehetnek szervezőtestületek. A szervezőtestület szervező-bizottságot küld ki, melynek tagjai nyilatkozatban *felelősséget* vállalnak az alakulandó csapat alapszabályszerű működéséért. A Magyar *Cserkészszövetséget* a szervezőtestületek összessége alkotja. A csapatok függő viszonyban vannak Szervező Testületük-től, hiszen az elnök a csapatot ellenőrzi, sőt szükség esetén fel is oszthatja. A fokozott ellenőrzés s a cserkészmunka komolysága megkívánja, hogy felelős örnekek s mintegy társadalmi háttérnek alakuljanak a Szervező Testületek, amelyek magukban foglalva csapataikat, összességükben alkotják a Magyar Cserkészszövetséget. A Magyar Cserkészszövetség önálló társadalmi egyesület. Törvények és rendeletek védik jogait. (A cserkész név használatát, egyenruháját, jelvényeit).

A cserkészmozgalom tényleges irányítója az országos *Intézőbizottság*, melyet a közgyűlés választ. Az Intézőbizottság szakbizottságok útján végzi munkájának tekintélyes részét. A közgyűlés választja meg az országos *tisztviselődet is*: az elnököt, aki a főcserkészzel együtt a mozgalom legfőbb irányítója és képviselője, a társelnököket, kik az elnököt segítik s helyettesítik, a vezető tiszteket s helyetteseit, akiknek feladata a csapatok kiképző munkájának irányítása, táborozások előkészítése stb., az ügyvezető-

főtitkárt, az ellenőrzőt, aki a csapatok cserkészmunkáját ellenőrzi s a szabályzatok megtartásán őrködik; az ügyészt, a gazdasági főtitkárt, a külföldi ügyekkel megbízott főtitkárt és az alárendeltebb tisztviselőket.

A Magyar Cserkészszövetség a munka eredményes decentralizálása végett kerületekre oszlik. — Jelenleg a következő kerületek működnek: Budapest, Miskolc, Szombathely, Székesfehérvár, Szeged, Pécs, Kecskemét, Debrecen és Pestvidék. A kerületek területén lakó tagok választják kerületi közgyűléseiken a kerületi Intézőbizottságot és tisztviselőiket. A kerületek szervezete nagyjából olyan mint a Központé. A vármegyei intézőbizottságok az újonnan alakult csapatoknak vannak segítségükre, figyelemmel kísérenek mindent, ami a vármegye területén történik és cserkészszempontból fontos. Amelyik városban több csapat van, ott megalakítják a *Helyibizottságot*, melyeknek nagyjából ugyanaz a teendőjük s munkájuk területükön, mint a vármegyeieké.

A *Cserkész ~Hagytanács* feladata a Szövetség munkájának támogatása. Ez a tanács a társadalom vezető egyéniségeiből van összeállítva; bizottságainak inkább a társadalom támogatásának biztosítása a célja, mint a mozgalomban való aktív részvétel.

A *főcserkész* a magyar cserkészmozgalom legfőbb irányítója. Képviseli a mozgalmat a nemzetközi mozgalom érintkezésében és a felsőbb hatóságokkal szemben. Ellenőrzi a Szövetség minden megnyilvánulását, gazdasági helyzetét, külföldi kapcsolatait és ő nevezi ki a Nagytanács tagjait.

A cserkészmunkával foglalkozók közt régen felvetődött az a kérdés, vajjon a cserkészlet csak a 12—18 éves életkornak való-e, vagy el lehet-e kezdeni a kisfiúnál és

eleven mozgató erő maradhat-e később is. Az eredeti angol elgondolás — mai alakulásában — három tagozatra osztja a fiatalságot. Nála a 11 éven aluliak *farkaskölyök* (wolf-cubs). A gondolat maga époly genialis, mint a cserkészeszme. Rudyard Kipling Dzsungel-könyvét veszi alapul s ennek fantázia-körében játszatja a gyereket; így készítik elő őket arra az időre, mikor majd cserkészekké válnak. Ennek a nevelésnek a lelke a mese és a játék, amelyet igen egyszerű törvény és Ígéret egészít ki, mintegy előkészítője a cserkésztörvénynek és fogadalomnak. A 11. életév után a baden-powell rendszerben a fiú vagy cserkész, vagy vízcserkész lesz és mikor eléri a 16 esztendőt *rover*, öregcserkész. A roverség már nem egészen cserkészmunka, hiszen számol azzal, hogy a kamasz vagy felnőtt fiú megunhat olyasvalamit, ami a gyerekeknek még tetszik, azért a társadalmi szolgálatot (service) állítja előtérbe. Minden fiúnak egyéniségéhez alkalmazkodik; a kereteket minden rovernek saját énjével kell megtöltenie s dolgoznia a cserkésztörvények szerint a maga módján. A lányoknál ugyanez a rendszer, némi változásokkal a női léleknek megfelelően. Itt is megtaláljuk a hármasszét: 11 éven aluliak, 11 éven felüliek és idősebbek. Baden-Powell tehát megfogja az ifjú ember kezét gyermekkorában, megtanítja játszani és ügyes dolgokat végbevinni, s amint nő az ember, mind többet és többet kíván tőle, hogy elérje végcélját: a cserkészeszme szerint való társadalmat, amit a rover-gondolat hangsúlyoz.

Magyarországon nem egészen így alakult a helyzet. A cserkészletnek ez a kiszélesedése nálunk akkor indult meg, amikor már nem minden dologban az angol minta volt az irányadó és mindinkább előtérbe léptek a speciálisan magyar követelmények. Ha sorra vesszük a Baden-Powell elgondolása szerinti cserkészfokozatokat, azonnal szemünkbe ötlük az eltérés a cserkészletre előkészítő moz-

galmaknál. Mozgalmakról kell beszélnünk, mert az angol talajból kinőtt farkaskölyök-intézményt Magyarországon hamar követte két másik: a *kiscserkészzet* és *cserkészszapródok* kísérletei. Abban mindhárom megegyezik, hogy céljuk a cserkészetre való előkészítés, ami kétségkívül egészen más jellegű munka, mint a nagy fiúkkal való foglalkozás. A kisfiú minden impulzusra érzékenyen reagál; ő a legtisztább és leggyúrhatóbb anyag; lelkében még fogékonyabb talajra hull az elvetett mag, mint később. A farkaskölyök-mozgalom jól számít, mikor mese keretében találja eléjük a nagy emberi igazságokat: a természet elevenedik meg előttük, minden tettükben, a „dzsungel törvényei” igazítják életüket, s a nagyszerű romantikus történet sohasem apad ki a meglepetésekből. A kiscserkésznek és a cserkészszapródnak hívei azzal érvelnek, hogy ez a rendszer egyáltalában nem magyar s a megmagyarosítás lehetősége is teljesen lehetetlen, mert itt a kisfiúk számukra idegen világ milieujében kénytelenek élni. A két utóbbi mozgalom alapítói és hívei kizárólagosan magyar alapokra akarják fektetni a cserkészetre való előkészítés minden mozzanatát s ez látszik már a névből is: apród (eleinte *bocso* is voltak, az ismert Mackó-történetre támaszkodva). Magyar szempontból ma még egyik sem tökéletes. Az apródok még nem találtak oly formát, oly mesét, amely pótolhatná a Jungle-Book őserdőromantikáját, a farkaskölykök magyarrá festése pedig igazán csak külső mez lehetne. A kisfiúk mozgalma tehát még nem alakult ki nálunk véglegesen.

A vízcserkészek (Sea Scout-ok) is fontos szerepet töltenek be Baden-Powell rendszerében. A cserkészzetnek ez a csábítóbb, színesebb ága az angol fiút előkészíti a tengerészetre. Baden-Powell a *Scouting and Youth Movement* c. művében azt írja róluk, hogy a világháború egész ideje alatt pompásan beváltak. Szolgálatot teljesí-

tettek a kiségitő hajókon és a védőrségeket velük egészítették ki a partokon. Alaposan megtanulják a tengerészét elemeit: az iránytűkezelést, vitorlázást, ácsolást, hajóépítést stb. A magyar vízicserkészet nem várt fejlődésnek örvend. Az átültetőknek már a kezdet-kezdetén sikerült speciális magyar mederbe terelni ezt az egészséges elképzelést, s a magyar canoesok már 1924-ben megelőzték a világ minden nagy vízi nemzetének cserkészeit, úgyhogy Lord Hampton angol főcserkész szerint a magyarok a vízen új dolgokra tanították az angol fiúkat. 1929-ben pedig bravúrjukat viharzó tengeren ismételték meg. A vízicserkészet sokkal nagyobb erőpróbát kíván, mint a szárazföldi ága, sokkal több sport szerepel benne, egészséges energiamegfeszítés. A magyar vízieknek eleinte *padász* nevet ajánlottak, mint amely magyar és jobban megfelel a mi viszonyainknak, ahol nincsenek korlátlan lehetőségek, mint a tengeren. Az idő rácafolt minderre. Azóta egymásután indultak el a mozgó vízitáborok, amelyek bejárták a Balaton s a Tisza-Duna minden tájékát; központi vízitelep létesült, ahol alkalom nyílik vízi ismereteknek alapos elsajátítására. Egyre több és több csapat szerez be sajkákat és nagy léptekkel közeledünk a magyar vízicserkészet kitűzött céljához, amelyet annak egyik vezetőembere így jelölt meg: „A vízicserkészetnek jellemző ismertetőjegye a víziéletnek öntudatos becsülése, szeretete és ismerete. A vízicsapat (raj, őrs) tehát arra törekszik, hogy tagjai ne csak jó cserkészek legyenek, ne csak folyó és állóvizeinket és a csónakázás minden csínját-binját ismerjék, de egyúttal a gátaknak, csatornáknak, víziútaknak közgazdasági, föld- és természetrajzi (tegyük hozzá néprajzi) politikai és jogi tudnivalóiból annyit sajátítsanak el, amennyi föltétlenül szükséges.”

Az *öregcserkészet* évek óta legégetőbb problémája a magyar cserkészetnek. A lassan-lassan növekvő cser-

kész-csoportok, amint kikerültek a cserkészcsapatokból, nem mindig találták meg helyüket abban a környezetben, amelybe az élet vetette őket. — Az öregcserkészlet problémája akkor lett aktuális, amikor a felnőtt cserkészek és vezetők is észrevették, hogy itt valami hiátus támadt. A kérdés vejeje ez: tovább terjedhet-e a cserkészlet, mint keret a 18 éves korhatárnál (Magyarországon 18 év a határ s nem 16, mint Angliában s másutt is), vagy csak segítő eszmének maradhat meg a volt cserkészek lelkében továbbra is. A fejlődés nagyon sokágú volt. A fiúk egy része, amint kitarultak előtte az élet kápuj, elfelejteni látszott a cserkészeszmét és a törvényt, úgy tett, mintha a 4—5 éves cserkésznevelés lefoszlott volna róla. A másik rész megmaradt a cserkész-keretekben, mint tiszt és vezető. Egy harmadik réteg erősebbnek bizonyult az élet köznapj, elposványosító kísértéseinél és vagy megmaradt mint öregcserkész a saját csapatában, vagy sokszor egyesek és főiskolai intézmények körül új alakulásokba tömörült.

Az öregcserkészlet problémáinak vizsgálói eleinte ezt az első hibát vették figyelembe és azt gondolták, hogy az öregcserkészletnek életrendezésnek kell lennie: meg kell fognia az életbe lépő ifjú kezét s vezetnie kell, míg ‘ valahogyan révbe nem jut, amikor aztán véncserkész lesz belőle, a cserkészletnek inkább barátja, mint aktív résztvevője. Fő programpontra iktatta be az öregcserkészletnek ily módon való elgondolása a társadalmi munkát, az önképzést és a társas élet ápolását. A terv több ponton rokonságot mutat az angol rover-mozgalommal, hiszen annak is fő kritériuma a társadalmi munka. A fiatal férfivá serdült cserkészek problémáját azonban nem oldotta meg gyökeresen, annak ellenére, hogy sokfelé tagadhatatlan föllendülést eredményezett. A fiúk még most sem találják meg a helyüket mindig az öreg-

cserkészzetben és azt sokszor kicsinyesnek, gyerekesnek érzik. Az utóbbi években mindinkább kezd kikristályosodni az öregcserkészek újstilú munkaterve: az öregcserkészek lassanként szakítanak az eddigi elgondolással és új terenumokat keresnek a maguk számára.

A cserkészzet etikai alapgondolatai egész életre szólnak; a cserkészttörvény életrendező elv, amely érvényes 12 éves korban épúgy, mint ősz fejjel. Ezen a legszorosabb princípiumon túl azonban az ifjú léleknek és a mai generáció gondolkodásának félreismerésén alapul minden olyan elgondolás, amely a fiúkéhoz hasonlóan szoros egységekbe akarja fogni az öregcserkészeket, próbákkal és önnivelő órákkal. Az „öreg fiúk” arra a területre kíváncsognak, amely ma elsősorban kell, hogy érdekeljen minden magyar fiatalembert: a magyar probléma szellemi küzdőterére. Az öregcserkésznek tehát egyrészt módot kell adnia igazi lelki elmélyülésre, másrészt igazi ifjúsági mozgalommá kell válnia, amelynek tagjai amellet, hogy a gyakorlati cserkészélet elemi ismereteivel tisztában vannak, szakmájuk szerinti eloszlással munkálkodnak a magyar életben. Hiszen vannak olyan kérdések és területek, amelyeknek megoldására senki sem lehet alkalmasabb a cserkészszellemű és a gyakorlati cserkészzetben is megerősödött fiatallemnél.

A magyar öregcserkészzet mindjobban és jobban azon az úton halad, hogy teljesen szakít az eddigi szisztémával, szakít talán a kötött csapatkeretekkel is, és széles mozgató erő készül lenni az ifjúság életében. így akar társadalmat építeni. Az öregcserkész-mozgalom gyökeresen mást akar, mint a fiúk cserkészete, de egy ponton kapcsolódik a fiúcserkészettel: a gondolkozásban, szellemben, a cserkészttörvény szerinti életben, s ezáltal a cserkészzet igazán részesévé lesz a fiatal erőket váró magyar életnek. A jövő fogja megmutatni, mennyire fog sikerülni ez a fiatal magyar törekvés.

A *leány cserkészzet* nem a fiú-mozgalom ága. A Lady Baden-Powell *vezetése* alatt működő mozgalom célja az igazi nőiesség kifejlesztése. A csapatok női vezetés mellett elkülönítve dolgoznak, más jelvényt és más ruhát viselnek. Magyarországon eleinte a Magyar Cserkészszövetség védelme alatt indultak, pár évvel ezelőtt azonban külön központjuk alakult: a Magyar Leánycserkészszövetség. Külföldön a női segítség hasznát hamar felismerték, de nem mindig női cserkészcsapatokban hasznosították: a női vezetés igen jó hatással érvényesül a kisebb gyerekek (farkaskölykök) munkájában. A magyar pedagógusok egy része (köztük a Magyar Cs. Szövetség vezetői is) nagy elismeréssel nézik ugyan a magyar leánycserkészzet tiszteletreméltó munkáját, de még sem tudnak szabadulni attól az állandó aggodalomtól, hogy a mozgalom megtartott fiús külsőségei (az 1922-i párisi konferencia határozata ellenére is felvett *cserkész* név, a *csapat*, a *tisztelgés*, a fiús jellegtől nem egészen szabadult *egyenruha* stb.) nem terelik-e a mozgalmat — a kitűnő vezetők ellenkező irányú derék törekvései ellenére is — a leányoknak olyannyira nem kívánatos elfiúsodása irányába.

V. A CSERKÉSZET VILÁGNÉZETI KAPCSOLATAI

A cserkészzet ma a legtöbb olyan országban, ahol el van terjedve, meglehetősen népszerűségnek örvend. Még sokan emlékeznek rá, minő gúnyos nevetés fogadta tizenhét évvel ezelőtt Magyarországon az első nagykalapos fiúkat; milyen ellenszenvvel, sőt nem egyszer üldözéssel kellett megküzdeniök az első önfeláldozó cserkészvezetőknek, nem ritkán rosszul tájékozott felsőbbiségek, sőt pedagógusok részéről is és hogy mennyiszor kellett hallaniuk a végzetes jóslatot, hogy a cserkészzet csak divat dolga, amely néhány év alatt el fog múlni. Aki látja

ma azt az általános lelkes örömet, amely a gyönyörűen megszapordott magyar cserkészfiúkat mindenütt fogadja, a boldog önérzetet, amellyel a magyar társadalom magáénak vallja őket, látja, hogy a magyar cserkészlet nemcsak hogy el nem múlt a többi divatokkal, hanem számban, anyagi és erkölcsi erőben idehaza és a külföldön való tekintélyben milyen óriási módon megnövekedett: egyrészt tisztelettel fog eltelni a magyar fiúk és a magyar nevelők iránt, akiknek ez a nálunk példátlan teljesítmény közös érdeme, másrészt lehetetlen be nem látnia, hogy a cserkészlet a kor lelkéből született, mélyseges emberi és nemzeti igényeket elégít ki. Mégis nem egyszer hallani lehet ma is aggodalmakat, ellenvetéseket, szemrehányásokat a cserkészlettel szemben, sokszor a leg-tiszteletreméltóbb férfiaktól. Ezek a szemrehányások nálunk is, más országokban is a legtöbbször bizonyos világnézeti szempontokból erednek. Hol erről az oldalról, hol amarról, világnézeti egyesülések, vallási egységek, szociális közösségek vagy politikai csoportosulások részéről hallunk aggodalmakat, amelyek vagy a cserkészletet féltik bizonyos hitük szerint végzetes irányú fejlődéstől, vagy egyenesen magát a cserkészletet tartják veszedelmesnek. Hasznosnak látszik tehát megvizsgálni azokat a világnézeti irányvonalakat, amelyek a cserkészlet rendszerét létrehozták és fejlődését irányítják. A tapasztalat azt mutatja, hogy a cserkészlet behatóbb megismerése legjobban le szokta fegyverezni az ellenvetéseket, megnyugtatni az aggodalmakat.

Az első kérdés, amely felmerült: milyen szerepe van a cserkészletben a *vallásnak* Ennek a kérdésnek vizsgálatánál érdekes tapasztalatra jutunk. A cserkészlet rendszerének első fogalmazásában a vallásnak, sőt szorosabb értelemben az erkölcsi gondolatnak is aránylag csekély szerepe volt. Még hiányzott belőle az Istenhez való viszony felemlítése, hiányzott a magyar cserkészletörvény-

nek az erkölcsi tisztaságra vonatkozó 10. pontja. A cserkésztvény végleges fogalmazásában félreérthetetlenül benne van mind a kettő. Az 1922-iki párisi cserkészkonferencia pedig egyenesen kimondja, hogy nem tekinti cserkészetnek az olyan mozgalmat, amelynek törvénye és fogadalma nem tartalmazza az Isten iránti hűséget.¹

Az angol cserkész Szabályzatának 3. pontja (Religious Policy) így szabályozza ezt a kérdést:

a) elvárjuk, hogy minden cserkész -bizonyos vallási testülethez tartozik és teljesíti annak kötelességeit;

b) ha egy csapat tagjai mind egy valláson vannak, kívánatos, hogy a parancsnok szabályozza a vallási- gyakorlatokat és utasításokat, cserkészkaplánjával vagy valamely egyházi tekintéllyel egyetértésben;

c) ha egy csapat tagjai különböző vallásokhoz tartoznak, kötelezni kell őket, hogy kiki kövesse saját vallásának kötelességeit, és nem tartoznak résztvenni közös istentiszteleteken. A táborban mindennemű napi imádság vagy heti istentisztelet a lehető legegyszerűbb jellegű legyen és a rajta való részvétel fakultatív.

Az alapító 1920-ban félreérthetetlenül kijelenti: „A cserkész mindenekelőtt hívő: elvetek minden cserkészetet, amelynek nem a vallás az alapja”. Nem nehéz belátni, mi indította Baden-Powellt, ezt a minden ízében gyakorlati nevelőt a vallásnak ilyen erőteljes hang-

¹ A vendéglátó francia szövetségek egyikére való tekintettel, amelyet ez a határozat érzékenyen érintett volna, a határozat enyhe formában mondja ezt ki, amikor elveti az *olyan cserkészetet, amely nem az eredeti* angol törvényt *fogadja el*, melyben t. i. benne van az Isten iránti hűség.

² Ezt a szabályzatot, amely Baden-Powell indítására jelent meg 1920-ban, a westminsteri bíboros érsekkel való előzetes megbeszélés alapján készítették.

³ Idézve a Masters' Gazette 1920. januári számában, 16. lap.

súlyozására. A cserkészzet mélységesen komoly jellemnevelő munkára vállalkozik. Aki komoly jellemnevelő munkát akar végezni, annak mindenekelőtt egészen határozott, minden következményt levonó és félreértést nem tűrő erkölcsi meggyőződésre van szüksége. Csak így élhet a lelkében igaz jellem-ideál, amelyre nevelni akar, és csak így lehet maga is jellem, már pedig jellemnevelő hatásra csak egész jellem képes.

Ilyen határozott, minden ízében következetes, minden egyéni önkénytől és szeszélytől független, minden ember és minden kor követeléseit kielégítő erkölcsi felfogást csak az Evángéliumban találunk, azért a cserkésznevelés mindenestül a keresztény erkölcs alapján épül. Egyrészt a lélektan, másrészt számtalan gyakorlati tapasztalat, de a magyar cserkészmunka egész eddigi története is félreérthetetlenül megtanít bennünket, hogy a nevelésben minden fél-álláspont értéktelen. Hatni, nevelni, adni csak egész emberek és egész meggyőzések képesek.

Ma ezt jobban érezzük, mint valaha. A nemzet újjászületése csak olyan nemzedéktől várható, amely a tiszta magyar szellemből merít lelkesedést és a kereszténység örökkévaló forrásaiból kimeríthetetlen eleven erőt. Akiben nem ezek táplálják a hivatást, erőt, odaadást, az nem kívánhat részt a haza újjáépítésének munkájából és a cserkészmunkára teljesen alkalmatlan. A vélemények, a nézetek nem adnak erőt, akinek csak véleményei vannak, az ma így gondolja a dolgokat, holnap amúgy, ma ez látszik előtte természetesnek, célszerűnek, jónak, holnap amaz. Szilárdságot, egységet, következetes erőt csak meggyőzések, váitozhatatlan elvek, nem tölünk függő, de föltétlenül érvényes dogmák adnak, már akár vallás, -akár filozófia, akármi más adja is ötet. Alkuvást nem ismerő, abszolút érvényű, sem az értelem öncsaló rabulisztikáját, sem az érzelem, szenvedély, öszton elködösítő félhomályát meg nem tűrő erkölcsi dog-

mát, vagyis elvet nem ad más, csak a vallás. Ezért nem lehet nevelni vallás nélkül.

Aki egy jól vezetett cserkészcsapat táborában csak egy napot is tölt és ott résztvesz a tábor közös imádságaiban, meghallgatja a parancsnoknak a fiúkhoz intézett szavait, vagy egy-egy komoly tábortűzi megbeszélést, vagy aki végignézte az 1929-iki birkenheadi Jamboree nagyszabású istentiszteleti részeit, de még inkább, aki betekintést nyerhetne azokba a négy szemközi beszélgetésekbe, amelyeket a nevére méltó parancsnok egy-egy cserkészével folytat: meghatva látná, mit jelent a mindennapi élet gyakorlatiságába átültetett vallásos nevelés. Nem véletlen dolog, hogy nálunk is, külföldön is olyan számos papi ember, — katolikus és protestáns — vesz részt a mozgalomban.¹ A hivatott nevelő finom érzékével érezték meg, hogy a cserkészlet minden eddigi intézményénél nagyobb lehetőségeket nyújt a szó legigazibb értelmében vett vallásos nevelés elmélyítésére és gyakorlativá tételére.

Hogy a cserkészmozgalomban a különböző vallások papjai egyforma lelkesedéssel vesznek részt, mindennél jobban rávilágít arra a tényre, hogy minél mélyebb és minél gyakorlatibb egy egyénnek vagy egy intézménynek a vallásossága, annál kevésbé fenyeget az a veszedelem, amely egyes tiszteletreméltó férfiakat sokszor aggodalommal tölt el a vallásosságnak ilyen erős hangsúlyozásával

¹ Egyes országokban (pl. Franciaországban) az ú. n. cserkészkaplán (aumônier) intézménye járja: a csapat munkájában résztvesz egy papi személy, aki maga nem cserkész, de sűrűn megfordul a fiúk közt, lehetőleg ott van a táborban is, és intézi a csapat vallásos nevelésének ügyeit. Ez a megoldás egyáltalán nem látszik szerencsésnek. Az erősebb cserkészmozgalomban, nálunk is, a cserkész munkát végző papi ember maga is cserkész tisztt, vezető, parancsnok, aki a csapat munkájának minden mozzanatában vezetőként vesz részt és egyenesen kezében tartja a csapat egész nevelő munkáját.

szemben. A cserkészzet az az intézmény — hazánkban alighanem az egyetlen intézmény, — amelyben a különböző vallásokhoz tartozó egyének tökéletes barátságban, megértésben, súrlódások nélkül dolgoznak egymás mellett. Minél bensőbbben ragaszkodik valaki a maga vallásos meggyőződéséhez, annál nagyobb tisztelettel látja, hogy mások is szilárd elvek szerint cselekszenek. A Magyar Cs.-szövetség kezdettől arra az egészséges alapra helyezkedett, hogy mindenkitől — egyestől és csapattól — megkívánja a gyakorlati és elvszerű vallási életet, de senkitől sem kíván semminemű elvfeladást, azért elvszerűen kizárja a vallási gyakorlatokban való közösködést, mint amely elszürkítésre és közömbösségre vezet. A nagy ünnepélyes cserkészösszejövetelek programja mindig két részből áll: egy vallási részből, amelyet minden vallás hívei maguk között, a maguk tradicionális módján végeznek külön-külön, és egy szorosabban vett cserkészrészből, amelyben egy szívvel és egy lélekkel vesznek részt valamennyien a nagy közös ideálok szolgálatában. Az 1926-iki megyeri nemzeti nagytábor nagy megnyitó ünnepélye szimbólumként mutatta ezt a megoldást: Míg a tábor egyik részén a katolikusok hallgatták szentmiséjüket, a tábor más részeiben protestáns istentiszteletek folytak és mikor a mise — a Himnusz hangjaival — véget ért, a szél a messzeségből odahozta a többi csoportoknak ugyancsak Himnuszt éneklő hangját, amely mellett az egyes csoportok a tábor közepén levő zászló elé vonultak, közös ünnepélyre.

Egy másik világnézeti probléma, amely sok szemrehányást szerzett már a cserkészzetnek, a mozgalomnak a *pacifizmushoz* való viszonya. Kétségtelen dolog, hogy a cserkészmozgalom, úgy, ahogy ma világszerte jelentkezik, főként pedig, amint alapítója és általában angol vezetői színezik, magán visel bizonyos idealisztikus pacifista jelleget. „A cserkészmozgalommal az Isten orszá-

gát akarjuk a földre hozni az által, hogy beleoltjuk az ifjúságba az önzetlen jóakarat és együttműködés szellemét és ezt naponkint gyakoroltatjuk velük”. „Isten országán a szeretet hatalmát értem, a világ felett, az önző érdekek és versengés uralma helyett, mely most van”, — írja Baden-Powell. Nem egy nemzetközi kongresszuson világosan kijelentette pacifista meggyőződését. Az 1929-i nagy Jamboree záróünnepélyén kedves szimbolizmussal formáltatta meg a résztvevő nemzetek képviselőivel a Béke Kerekét. Azokból a körökből, amelyek előtt a pacifizmus jól ismert okokból eleve gyanús, nem egyszer fel is hangzottak az aggodalmak „a pacifista” cserkész-mozgalom ellen.

Viszont másrésről, aki például a birkenheadi nagy táborvárost végigjárta és annak fölvonulásait végignézte, föltéve, hogy érzéke volt a katonás szépségek frissesége iránt, alighanem örömmel konstataulta, hogy a cserkészlet egyáltalán nem látszik kiszorítani a világból ezt az értéket. Bizonyos, hogy az egyes országok cserkészeite igen különböző mennyiségét őrizte meg a katonai külsőségeknek, de bizonyos az is, hogy ennek némi nyomain még a legkevésbé katonás táborokban is föllelhetők, mások pedig — hogy csak egy példát hozzak föl: az impozáns lengyel cserkészlet — uralkodóan katonás jelleget mutatnak, külsőségekben is, a szellem alakulásában is. Tagadhatatlan az is, hogy a magyar cserkészzel szemben is, például épen angol részről, fölmerült már (igaz, hogy a jobb megismerés után el is hallgatott) a túlságosan katonás jelleg vádja. A cserkészzel egy vagy más okból nem rokonszenvező körök részéről ennek a vádnak idehaza is nem egyszer akad képviselője.

Ez a két oldalról jövő és egymással homlokegyenest ellenkező ellenvetés eleve valószínűvé teszi, hogy a cserkészlet felfogása valahol a középen foglal helyet a két szélsőség között, ott, ahol az igazság szokott tartózkodni.

Kétségtelen dolog, hogy a cserkészzet a maga keresztény idealizmusával, egész altruista lelki irányával, praktikus világtestvéri programjával elvileg ellentétben áll a háború szellemével, mint ilyennel; a Békeharsonás (Piper of Pax: Baden-Powell egyik kedves neve) fia az egész világon a béke és a szeretet harcosainak tudják magukat. Ez a pacifizmus azonban, ha szabad így nevezni, nem a naív álmodozóknak, nem is egy képmutató forradalmi ideológiának, még kevésbé a tehetetlenségnek és pipogyaságnak pacifizmusa. Hiszen például a pacifista angol cserkészek közül csak a világháborúban körülbelül 23.000-en teljesítettek háborús szolgálatot, 100.000 felnőtt cserkész vett benne aktív részt, 10.000 esett el, és 1.000-nél több hozott haza kitüntetést. A cserkész törvényben ott van a hazához való hűség, a cserkészfogadalom első mondata a haza iránti kötelesség teljesítését ígéri, és minden cserkész, aki tisztában ne volna vele, hogy lehetnek körülmények, mikor ez a hűség vért is kíván. A „jó polgárság” fogalmát a cserkész semmi féle irányban nem hajlandó megszükiteni.

Viszont alig lehetne igazságtalanabb vád a magyar cserkészmozgalom ellen, mint a pusztai katonai nevelés vádjá. A magyar cserkész munkában részt vesznek katonatisztek is (elenyészően csekély számban), de becsületes cserkész munkájuk ugyanazokhoz a katonaneveléstől lényegesen különböző elvekhez és formákhoz alkalmazkodik, amelyek minden cserkész számára irányadók. Ami a cserkészzetben igazán katonás, az egy és más külsőség (egy-egy vezényszó, egy-egy csapatgyakorlat, stb.) — csupa olyan dolog, amelyet az egyszerű iskolai tornatanítás is átvesz, és át is kell vennie, hiszen ezeket a katonai gyakorlat hosszú évtizedeken át a maga nemében tökéletesen kidolgozta: nem volna gazdaságos csak azért is újakat próbálni helyettük. Vannak ugyan csapatok, amelyeknél túltengnek a katonás formaságok,

sőt talán meg lehet állapítani azt is, hogy a hajlam, a cserkészzetnek legalább külsőségeiben való elkatonásítására sokfelé megvan (pl. egyes parancsnokok szemmel láthatóan szeretnek vezényelni és a vezényszavakat használnak ott is, ahol a fesztelen barátságos szó volna helyén). Kétségtelennek látszik, hogy bizonyos katonás hajlam, a vezénylésnek és az úgynevezett *strammságnak* kedvelése nálunk vezetőkben és vezetettekben egyaránt velük született, vagy legalább ma bennük van. Érdekes az is, hogy ez a hajlam sokkal kevésbé tapasztalható a katona cserkészvezetőkben, mint a polgáriakban; ezek, mint akiknek a dolog új és érdekes, olykor jobban kedvüket lelik a katonás parancsosztogatásban. A katonák jól tudják a pedagógiaiilag ma már közhellyé vált igazságot, amely a cserkészzetnek idevágó intézkedéseit szabályozza, és amelyet egy német szakértő (von Hülsen vezérőrnagy) így fejezett ki: „Férfiakat kell nevelnünk, akiknek acélos a testük, fejlettek az érzékeik és erős az akaratauk... Ha igazi férfiakká neveltük az ifjakat, akkor már katonákká neveltük őket.” A cserkészzet ezt a nagy ideált szolgálja. A cserkészismeretek közt egy sereg katonai szakismeret is helyet foglal: a katonai térképkezelése, térkép- és vázlatrajzolás, Morse-jelzés, stb. A cserkészek úgynevezett hadijátékai is nem egy dologban rokonok a katonai kiképzés egyes mozzanataival. A cserkészzetben azonban mindez nem önmagáért van, hanem a jellemnek és az egész ember összhangzatos fejlesztésének magasabb gondolatát szolgálja: az emberebb embert és a magyarabb magyart.

Sokkal könnyebb megfelelni azokra az ellenvetésekre, amelyeket az egyik oldalról a hazafias érzés nevében, a másik oldalról az általános emberi testvériség nevében szoktak felhozni a cserkészzet ellen. „A cserkészzet veszedelmesen, vagy legalább is színtelenül *nemzettözi in-*

tézmény“ — mondja az egyik vád. „A cserkészzet *sovinizta nacionalizmusra nevel*“ — mondja a másik.

Nemzetközi-e a cserkészzet? Kétségtelen, hogy a világ cserkészetének közös megnyilatkozásában alig van gondolat, amely nagyobb erővel és következetességgel jutna kifejezésre, mint a nemzetek közötti testvériségnek, az egymás megbecsülésének, a közös munkának eszméje. A közös táborozások, jamboreek, a cserkészek külföldjárásának világszerte óriási arányokban növekvő gyakorlata, a világlátás mellett első sorban az egymás megismerését és a megismerésből a tapasztalatok szerint egész biztosan bekövetkező megszerelését szolgálja. A cserkészzet alapítója ünnepélyes cserkészszalkalmakkor sohasem nyilatkozik a nélkül, hogy beszédében az *international brotherhood* (nemzetközi testvériség) kedves gondolatát ne ünnepelné. És aki résztvett nemzetközi összejöveteleken, az tapasztalatból fog igazat adni a Chief gondolkodásának: semmi sem lehet alkalmasabb a nemzetek igazi testvériségének előmozdítására, mint az ifjúságnak ez a fesztelen, barátságos, vidám és őszinte érintkezése. A maga apró körein túllátni nem tudó, kicsinyes sovinizmus magától semmisül meg az ilyen cserkészűtákon. A fiú megtanulja meglátni és megbecsülni az idegen értékeket és helyes arányba tudja állítani velük a magunk értékeit. Az eredmény: mégjobban megszereti, még jobban értékeli emezt, de megérti és tisztelni tanulja amazt is. Mégsem nevezném a cserkészzetnek ezt a törekvését nemzetköziségnek annál a rosszhangzánál fogva, amelyet ez a szó nálunk a közelmúltban magára vett, amikor a nemzetivel állították szembe. P. Sevin a cserkészzetnek a vallással szemben elfoglalt álláspontját (a felekezetitől és a felekezetközitől egyaránt megkülönböztetendő) *iuxta-konfesszionálisnak* nevezi. Az *internacionális* szó helyett is talán a *iuxta-nacionális* szó fejezné ki legjobban a nemzetek-

nek a cserkészzetben egymáshoz való viszonyát. Hiszen a cserkészek nemzetközi szervei: a Nemzetközi Iroda és a Nemzetközi Bizottság voltaképpen csak összetartó és rendező tevékenységet fejt ki, igazi joghatóság nincs a kezében, az egyes nemzetek cserkészetébe semmi igazi beleszólása nincsen. A nemzetközi testvériségre való törekvésen belül pedig a cserkészzet egész szellemi tartalmát, sőt ha nekik úgy tetszik, külsőségeit is minden egyes nemzet annyira a maga képére formálta, vagy legalább formálhatta, hogy például az 1929. évi nagy Jamboreen a magyar táborban időzött nem egy historikus, ethnografus, geográfus és író ember hosszas és beható tanulmányokat folytathatott az egyes népek cserkészéletében megnyilatkozó sajátos nemzeti lélek megfigyelésére. Hogy pedig a cserkészzet nemzetközi vezetőségét is mennyire elvszerűen a nemzeti sajátságok és nemzeti törekvések megbecsülése vezeti, megmutatta az a felszólítás, amelyet a birkenheadi Jamboreen résztvenni kívánó cserkész-szövetségekhez intéztek: hogy bemutásaikban, énekeikben, táncaikban, játékaikban, szokásaikban lehetőleg saját, speciális nemzeti jellegüket, tradícióikat domborítsák ki. Jellemzően mutatta ezt az elvi állásfoglalást a Jamboree-val kapcsolatos nemzetközi konferenciának egy vitája is. Az egyik belga delegátus indítványt tett a cserkész egyenruhának, színeknek, jelvényeknek, kitüntetéseknek az egész világon való egységesítésére. A konferencia az elnöklő amerikai delegátus felszólalása után ezt a javaslatot egyhangúlag elvetette, kifejezetten azzal az indokolással, hogy ez az egyformásítás megnehezítené a nemzeti specialitásoknak oly kívánatos érvényesülését.

Aki a cserkészzet gyakorlatlan idealista levegőjében él, az előtt többé-kevésbé mindig érthetetlen lesz a nemzetnek és az emberiségnek az a mesterséges szembeállítása, amely a fentebbi két ellenvetésben kifejezésre jut.

Aki tudja, amit már Kölcsey tudott, hogy minél jobb magyar, annál jobban szolgálja az emberiséget, és hogy az emberiséget csak mint magyar szolgálhatja igazán, az előtt ez a kettősség nem probléma többé.

Végül egy pillantást kell még vetnünk a cserkészetre a *szociális gondolat* szempontjából is. Közismert dolog, hogy a szélsőségesen szocialista elemek nem jó szemmel nézik a cserkészetet. A bolsevista Oroszország valóságos véres üldözést indított ellenük, amely nem egy mártírt adott a mozgalomnak. A szocialista Ausztriában nem egyszer megtörtént, hogy cserkészeket — magyar cserkészeket is — egyenesen inzultáltak. A magyar parlament és a főváros közgyűlési termében is nem egyszer hangzottak el szociáldemokrata képviselők részéről a cserkészek és az őket támogató hatóságok ellen támadások. Mindezek a támadások nemcsak abból a hamis vádból indultak ki, hogy a cserkészlet militarista szervezet, hanem abból a nyilvánvaló féligazságból, hogy a cserkészmozgalom polgári intézmény. Ezzel szemben a munkaadó kisiparosok részéről a kezdődő tanonc-cserkészlet kezdetben jóformán mindenütt a legnagyobb mérvű idegenkedéssel találkozik; ennek az ellenszenvnek nemcsak az a rideg önzés a magyarázata, amely a fiú idejének minden percét a maga érdekében akarja kihasználni, hanem bizonyos ösztönszerű kispolgári ellenérzés a tanoncgyereket túlságosan megbecsülő, erkölcsileg és szellemileg fölemelő, önállósító és így bizonyos értelemben felszabadító és öntudatosító cserkészlettel szemben.

Mindkét antipátiával szemben kétségtelenül megállapítható, hogy a cserkészletnek semmiféle politikához, még szociálpolitikához sincs sem közvetlenül, sem közvetve semmi köze. A cserkészlet nem proletár-intézmény, noha tagjai közt igen nagy számmal vannak munkásifjak (a magyar cserkészeknek kb. egyharmada az), sőt Ausztriában és Németországban egyenesen szociál-

demokrata alapon szervezett csapatok is szép számmal akadnak.⁹ De époly kevéssé lehet azt mondani, hogy a cserkészzet polgári intézmény, noha alapítója és jelenlegi vezetőinek legnagyobb része a polgári osztályból kerül. Hiszen a vezetőknek ez a túlnyomóan polgári volta inkább csak a körülményekben leli magyarázatát, és talán nincs már messze az idő, amikor a külföld mintájára, nálunk is nagyobb számmal lesznek a munkásosztályból kikerült cserkészvezetők. Magában a cserkészzet szellemi tartalmában semmi olyan nincs, amit bármely osztályhoz tartozó ember magáévá ne tehetne, aminthogy gyakorlati munkaanyaga minden legkisebb részletében, minden osztály számára hasznos dolgokat tartalmaz.

De van a cserkészmozgalomnak egy olyan tulajdonsága, amely nagyon erős kapcsolatban áll a szociális problémával, amelyet azonban minden komolygondolkodású ember, bárminő társadalmi felfogást vall is, csak igaz örömmel üdvözölhet. Ez az a nagy szolgálat, amelyet a cserkészzet egész gondolat- és munkarendszerévei a szociális érzés nevelése érdekében teljesít. Hogy mit jelent ez éppen ma és éppen nálunk, ahol a társadalom minden rétegében oly végtelen sok még a naív antiszociális kíméletlenség és a pogány önzés, azt fölösleges fejtegetni.

Egyre nagyobb számmal alakuló és egyre derekasabb munkát végző tanonccsapatunk semmi lényeges mozzanatban nem különböznek a középiskolás ifjúság csapataitól, egyesek közülök a szövetségnek közismerten legjobb csapatai közé tartoznak, és aki a kétféle csapat tagjait közös munkán, vagy táborban találja: az egyforma külsejű és egyformán dolgozó fiúk között nem egykönny-

⁹ Hogy ezek közül melyik tekinthető igazán cserkészcsapatnak és melyik nem, azt törvényüknek és fogadalmuknak az eredeti angol, illetve magyar törvénnyel való egyezése, vagy nem egyezése dönti el.

nyen fogja felismerni, melyik a diák és melyik a fiatal munkás. A társadalmi jövő szempontjából a legszerencsésebb megoldás mindenesetre az, amelyet legjobb csapataink némelyike már ma is szép eredménnyel alkalmaz, hogy diákok és tanoncok ugyanabban a csapatban dolgoznak együtt.

De a cserkészzet egész munkaprogramjának is megvan a maga páratlan szociális értéke. — Igen szerencsés hatása van e tekintetben annak, hogy a cserkészzet nagy teret juttat a legkülönbözőbb kézimunkáknak és mesterségeknek. Aki ki akarja állni a cserkészpróbákat, annak egész sereg szerszám kezelését meg kell tanulnia, nemcsak tűzhelyet ásni, tüzet rakni, mosogatni, fát vágni kell tudnia, hanem bizonyos mesterségek elemeivel is meg kell ismerkednie. Elég talán a lakatos, szabó, asztalos, könyvkötő, szakács, földmunkás, villamosági-, kézimunka, és kertimunka-próbákra utalni. Nagy jelentősége van annak is, hogy a közönségesen alacsonynak tartott munkák gyakorlati végzése enyhíti, vagy éppen megszünteti azt a parvenü gögöt, amely lenézi a munkát és vele persze a munkást is. Természetesen a legnagyobb — és aki nem ismeri, azelőtt eléggé nem is értékelhető — jelentősége van itt a cserkészés koronájának, a nyári nagy táborozásnak, de kisebb kezetek közt minden kirándulásnak is. A cserkész tábor, ahol a fiúk maguk építik lakásukat, maguk ásnak, fagnak, szögeznek, gyalulnak, készítenek minden apróságot, amire szükségük van, heteken át maguk végeznek minden munkát: takarítást, tatarozást, javítást, bevásárlást, főzést, mosogatást, a legalacsonyabbrendű munkát is, és végzi mindenki, szegény és gazdag, előkelő és ágrólszakadt, egyformán és egyforma jókedvvel, egyik a másik munkájától serkentve és versenyre szólítva: valóban a szociális nevelésnek egyik legszerencsésebb iskolája.

Mindezekből kitetszik, hogy a cserkészzet, a maga gyakorlatlan praktikus alapelgondolásában, mindenoldalú szélsőségtől elvszerűen idegenkedik. Csakugyan, a magyar cserkészzet története ennek az ösztönszerű egyetemességnek érdekes példáit nyújtja. A legkülönbözőbb szellemi irányzatok és hatalmi csoportok próbálták már rátenni kezüket és kisajátítani a maguk céljaira a cserkészzetben oly jól megszervezett ifjúsági tömegeket (a kommunista népbiztosságtól a társadalmi egyesületeken át egészen a régészeti gyűjtőkig). A magyar cserkészzet — bár a lehetőség határain belül semmiféle jó céltól meg nem tagadta támogatását — mindenkor féltő gondadal vigyázott rá, hogy minden eféle törekvéssel szemben megőrizze függetlenségét, és amikor legbelsőbb lénye szerint minden építő munkatörekvéssel rokonnak és szövetségesnek érzi magát, nem azonosítja magát minde-
 nestül egyikkel sem: saját gondolatai szerint, saját módszerei szerint dolgozik egyetlen nagy céljáért: emberebbben ember és magyarabban magyar társadalomért.

VI. A CSERKÉSZET MAGYAR KÜLDETÉSE

A cserkészzet Magyarországon tizenhét évvel ezelőtt a nemzeti újjászületés ösztönszerű szükségérzetéből született meg. Mélyebb lelkeségű pedagógusokban olyan általánosan élt ez a szükségérzet, mint amilyen általános volt világszerte annak az egészségesebb nevelési módszernek a vágya, amelyet a cserkészzet váltott valóra. Amint világszerte, főleg Amerikában már évekkel előbb jelentkeznek a cserkészethez hasonló kísérletek, úgy mutatkoznak nálunk itt is, ott is, elszórt pedagógiai próbálkozások, vagy legalább megnyilatkoznak vágyak és sejtések, amelyek egy praktikusabb és a lélekből való magyarság kifejlődésének kedvezőbb nevelői eszközök után kutatnak. Nagyon érde-

kesen mutatták ezt az általános vágyat azok az eszmecserék, amelyek a magyar cserkészzet első szervezését eredményezték, azok az első levelek és hozzászólások, amelyek a magyar cserkészirodalom bontakozását kísérték, de talán mindennél jobban az a tény, hogy a magyar cserkészzet a nélkül, hogy az első szervezők egymásról tudtak volna, nagyjából egy időben öt-hatfelé indult meg egyszerre. Iskolákban, itt is, ott is próbálkozott egy-egy hivatottabb tanár, egy-egy osztály vagy egy-egy iskola fogékonyabb diákjainak valami intenzívebb, praktikusabb önnevelői munkára való szervezésével. Mária-kongregációk, biblia-körök valami tiszteletreméltó erőlködéssel próbálták kiszélesíteni tevékenységi körüket olyan területekre, amelyeket később a cserkészzet hódított meg igazán a nevelés számára. Mindezek a tiszteletreméltó tapogatózások, mindezek a lelkes kísérletek, az útbatalálás ujjongásával Ömlőitek bele a megtalált cserkészzet egészséges medrébe.

De nemcsak a nevelők lelkében volt általános ez a szükségérzet, hanem igen sokfelé megnyilatkozott magában az ifjúságban is. A fiúk, már a mélyebb járatuak, maguk is akartak valami „okosat és jót és magyart” — mint egyikük írta. Hiszen a tanárokat, papokat, ifjúsági vezetőket talán elsősorban éppen ez az ifjúság részéről jövő hívás, ez a türelmetlen sürgetés indította a maguk kísérletezéseire, és amikor a magyar cserkészzet megkezdte a maga munkáját, az ifjúság a magáraltalálás, a felszabadulás ujjongó hevességével vetette bele magát az új mozgalomba. Igen sok kortársának a leikéből szól az a 16 éves diák, aki 1913-ban az egyik cserkészvezetőhöz intézett levelében így ír: „A cserkészzetnek hazánkkal szemben nagy föladata van és ez: a hazának egészséges testű és egészséges lelkű férfiakat nevelni. Igyekezünk tehát ezt a mozgalmat úgy megindítani, hogy ez itt nálunk is életerős, maradandó és nemzeti életünkbe

minden vonalon szervesen belekapcsolódó szervezetté fejlődjék. Tanuljunk, iparkodjunk és akarjunk jó cserkészek lenni, mert tőlünk függ a magyar cserkészlet iránya, tőlünk, akik kezdeményezők vagyunk. Hiszen, ha majd felépül a nagy magyar cserkészlet, el fogjuk érni, hogy messze határainkon túl úgy beszélnek rólunk, mint ahogy most mi az angolok, svédek, németek cserkész-táborairól beszélünk. Látnia kell minden művelt nemzetnek, hogy itt a magyar lélek mélységeiből diadalmas fönséggel előretörő nemzetföntartó akaratsnak modem, fiatalos lélekkel telített kibontakozásáról van szó. A mi főadatunk a művet megkezdeni, hogy utódaink, a most 6—8 éves öcsikék majd annakidején nevet szerezzenek mozgalmunknak. Mindenki érezte, hogy nemcsak új dologról, hanem valami új *magyar* dologról és pedig nagy magyar dologról van itt szó. Táborokat látogató és a cserkészlet eleven életével itt először érintkezésbe kerülő férfiak, szülők, pedagógusok, közéleti vezetőemberek számtalanszor adtak kifejezést ennek a minden máson uralkodó érzésüknek. A háború előtti társadalom nyomasztó eszménytelenségében, szürke magyartalanságában vagy tartalmatlan vezércikk-hazafiaskodásában a cserkészlet úgy tűnt fel a magukbahúzó, csüggedő magyar lelkek előtt, mint egy új magyar ígéret, mint a nemzeti erő megszerzésének egy új lehetősége.

És a cserkészlet nem is cáfolta meg ezt a nagy ígéretét. Mindenekelőtt megmutatta, hogy az idegen útmutatást nemcsak meg tudja érteni, de le is tudja fordítani a maga nyelvére. Az angol cserkészletet magyarrá tudta formálni. Nem ment ez egy csapásra. Ha szabad egy távoleső területről vett hasonlattal élni, olyanformán történt ez, mint a Magyarokhoz címzett nagyszerű Berzsenyi-féle ódának születése. Mint ahogy Berzsenyi először csak lefordította Horatiusnak a rómaiakhoz írt költeményét, azután a római elemeket magyarokkal

helyettesítette, azután mikor újra átdolgozta, az alapakkordon és a versformán kívül semmi latin nem maradt benne, és még az alapgondolat is megváltozott, úgy a magyar cserkészlet is először lemásolta az angol intézmény formáit, átvette a jónak és a magáéval rokonnak érzett szellem praktikus következményeit, azután elkezdte a megmagyarosítás munkáját; a munka közben lassan rájött előbb arra, hogy az angol formákban magyar lelket is lehet kifejezni, azután arra, hogy ez a magyar lélek magyar formákat is tud teremteni magának, és így lassankint kialakult a magyar cserkészlet úgy, amint ma ismerjük: egy zseniális angol gondolatból elindulva, részben örök emberi, részben magyar nemzeti formákban, életet adott a testben-léleekben újjászületni, különb emberré és különb magyarrá válni akaró ifjú magyarság lelkének.

Ez a magyar cserkészlet közel két évtizedes történetében egész sereg olyan tényre mutathat rá, amelyek igazolni látszanak a születésekor a legjobbak részéről hozzáfűzött nagy várakozást. így már pusztán két évtizedes létével az eleven valóság erejével cáfolja meg a magyar szalmatűzről szóló csüggesztő szállóigét. Megmutatta, hogy a magyar fiatalságban van elég komolyság is, kitartás is arra, hogy ne csak divatból lelkesüljön valamiért, hogy valamit, ami jó dolog, ne unjon meg az első könnyű eredmények elérése után, sőt ellenkezőleg: képes évtizedes munka folyamán egyre jobban belemélyedni valamibe és egyre tökéletesebbé fejleszteni azt. Azután megcáfolta a cserkészmozgalom azt a sokszor ki nem mondott, de nagyon sokakban mégis csak belül lapangó szellemi defetizmust, hogy a magyar középosztályban nincsenek önzetlen, önfeláldozásra képes emberek. Cserkészvezetőnek lenni, ez kezdettől fogva önfeláldozást, a polgári hősiességnek bizonyos erejét feltételezte. Dolgozni, még pedig sokat dolgozni, mert a

cserkészmunka a kirándulások nagyobb követelésein kívül is a hétnek legalább két félnapját kívánja a vezetőtől, nemcsak minden anyagi ellenérték nélkül,⁶ de ma is sokszor, az első években pedig majdnem minden esetben: minden erkölcsi elismerés nélkül, sőt nem egyszer ellenséges viszonyok között, és pedig olyan munkát, amely szellemi önképzésen kívül testi munkával és nem csekély megerőltetéssel jár: egyáltalán nem csekély dolog, s hogy a magyar társadalom kezdettől fogva olyan szép számmal adott a cserkészetnek ilyen önfeláldozó, derék vezetőket, ez olyan tény, amelyre nemcsak a magyar cserkészet, hanem a magyar jövőnek minden bízó munkása büszke lehet.

E fejtegetések során volt már alkalmunk rámutatni, hogy a magyar cserkészmozgalom talán egyedül tudta megvalósítani állandóan és zavartalanul ebben az országban a keresztény felekezetek elvszerű, baráti összhangját. Akit nem hagynak hidegen a magyarságot fenyegető veszedelmek, az előtt nem szükséges éppen napjainkban hangsúlyozni ennek a ténynek óriási nemzeti jelentőségét. A cserkészet ezen a téren épp úgy a példa győzelmes tényét állította bele a magyar társadalmi életbe, mint ahogyan a tanonccserkészek megszervezésével, főleg a vegyes diák és tanonccsapatok felállításával a szociális testvériség megvalósítása szempontjából végez úttörő szolgálatot.

De magának a szorosabban vett cserkészmunkának is olyan teljesítményeit hozta létre a magyar mozgalom, amelyeknek nemzeti jelentősége vitán felül álló. Hogy csak a legfeltűnőbbekre mutassak rá: az 1926-iki megyeri

⁶ A Magyar Cserkészszövetség következetes elvi határozottsággal kezdet óta elzárkózik attól a gondolattól, hogy a cserkészmunkát honorálni engedje. Meggyőződése, hogy aki nem lélekből és pedig önfeláldozásra kész lélekből vállalkozik rá, az nem is végezhet jó munkát.

nemzeti nagytábor három hétig tartott együtt egy sátor-táborban hét és fél-ezer fiút, elejétől végig következetesen keresztülvitt és a legapróbb részletekig terjedő programmal, fennakadás nélkül működő szervezettel, mintaszerű fegyelemben és mindezt egészen a maga erejéből, anyagilag is fényes sikerrel. A magyar közélet ismerője előtt nem kell hangsúlyozni, hogy ez a teljesítmény példa nélkül áll a magyar szervezések történetében. Az 1929-iki angliai Jamboree nemzeti jelentőségére nézve legyen szabad a nem nagyon barátságos Times-nak egy 1929. szeptemberi számára hivatkozni, ahol a lap egyik szerkesztője így ír: „Ha igaz, amit Spencer mond, hogy minden nemzet ereje ifjúságában mutatkozik meg, akkor a Jamboree megdöbbentő igazságokkal szolgált. Halálraítélt nemzetek ifjúsága bizonyította itt be, hogy nemzete életképes, erőszakosan összetákolt birodalmak gyermekei mutatkoztak be hazájuk életerejére szerint meglepően gyengén. Megbocsátják talán, ha eklatáns példának ép a magyar tábort említem meg. Ez a nyolcszáz pirosposzsgás fiú eleven bizonyítéka mindannak, ami a Nyugat kapujának országában elpusztíthatatlan”.⁷

De termékenynek mutatkozott magyar szempontból a cserkészlet a belső munka kiépítésének szempontjából is. Magyar szempontból beláthatatlan jelentőségű új munkaterületeket vett művelés alá, így a cserkészlet alapján indult el a felvidéki ifjúságnak nagyjelentőségű kulturális és szociális mozgalma, amely egyrészt az elszakított magyarság erőinek új életlehetőségeket adott, másrészt itthoni hasonló törekvésekkel egyidejűleg, de a maguk történeti helyzeténél fogva gyorsabb és mélyebbre szántó tempóban megalkotta a regölés intézményét. A . fiúk, akik tudatos elszántsággal, alapos felkészültséggel

⁷ Idézve: Magyar Cserkész, X. évf. 17. sz. 373. lap.

és kitért testvéri szívvel kimennek a falura, hogy ott tanuljanak, megismerjék a magyar népet a maga igazi életében, közte szociális látást tanuljanak és gyökeres népi kultúrát szívjanak, másrészt a maguk szellemi értékeit megnyissák és átadják a falusi magyarságnak: olyan utat jelölnek, amelyre, még nagy jövő vár a magyarság életében.

Hogy a cserkészletnek ezt a nemzeti jelentőségét többé-kevésbé mindenki megérezte, aki foglalkozott vele, annak legjobb bizonyága, hogy a cserkészlet gondolatait és formáit itt is, ott is kezdik átvenni és magukévá tenni olyanok is, akiktől a cserkészlet a maga egészében többé-kevésbé távol áll. Az angol cserkészlet egy ismerője az angol társadalom „elcserkésziesedéséről” beszél. Szerény keretek között valami hasonlóról nálunk is lehet szólni. Hogy a leventesség, ez a nagyjelentőségű népnevelési intézmény, egyre jobban engedi a maga ereibe áramlani a cserkészlet egészséges véréit, annak mindenki, elsősorban maguk a cserkészek örülhetnek. Hogy a legkülönbözőbb sportintézmények, köztük még szocialista jellegűek is, cserkészlet külsőségeket vesznek át, azon senki sem fog csodálkozni. A hozzáértő fül azonban cserkészhangokat hall ma már megszólalni társadalmi egyesületekben, parlamenti felszólalásokban, sőt irodalmi alkotásokban is.

A cserkészlet Magyarországon ma már odáig jutott, hogy éppen a társadalomnak magyar szempontból értékesebb, fogékonyabb és dolgozóbb rétegeiben általánossá kezd lenni az az érzés, hogy a cserkészlet a magyar jövő legbiztosabb ígérete. Az emberek, akik olyan sokféléből voltak kénytelenek az utolsó évtizedekben kiábrándulni, a cserkészletben látják azt a mozgalmat, amely nem csalta meg a beléje vetett ígéreteket, és amely a fiatal magyar erők megszervezésének és munkába állításának legbiztosabb, legegészségesebb és legerőteljesebb lehető-

ségeit nyújtja. Hogy ez csakugyan így van, minden másnál beszédesebben bizonyítja az a tény, hogy a magyar cserkész munkában egyre nagyobb számmal jelentkeznek értékes felnőtt férfiak, és még nagyobb számban lelkes fiatalemberek, akik felajánlják munkájukat a cserkészület érdekében, illetőleg a cserkészület keretében a magyarságért. Komoly fiatalemberek, akik mindenféle ifjúsági szervezetekben dolgoztak és csalódtak, végül a cserkészmozgalomban kötnek ki, mert úgy remélik, hogy itt jó munkát végezhetnek. Jönnek, mert itt nemcsak programokat hallanak, hanem tetteket látnak. Jönnek, mert itt látják az egyetlen olyan szervezetet, amelynek nincsenek saját céljai, partikuláris érdekei, amely nem akarja őket felhasználni egy pártnak, egy irányzatnak, egy közösségnek hatalma érdekében, hanem csak magyar munkát akar és magyar munkalehetőséget nyújt. És jönnek főleg azért, mert itt valami olyat éreznek, amire vágnak, és amit máshol nem találnak: azt a meghatározhatatlan, de mély egyéniségekre mindennél vonzóbb valamit, amit csak úgy lehet mondani, hogy itt lelket találnak és pedig magyar lelket.

A cserkészmozgalomnak magyar küldetése ma kétségtelenebb, mint valaha. Baden-Powell egy beszédében az 1922-iki párisi konferencián hangsúlyozta, hogy a cserkészület „játék a gyermekeknek, nem világnézet a felnőtteknek”, mégis Magyarországon ma arrafelé fejlődik, hogy világnézetté alakuljon, mégpedig — persze a szónak legtágabb értelmében — magyar világnézetté, az ifjú magyarság számára. A cserkészmozgalom vezetői érzik, hogy a felserdült magyar ifjúság valami efélét vár tőle és a magyar cserkészületnek nincs oly égető problémája, mint ennek a „világnézetnek” kialakítása. A cserkészületben felnőtt ifjú magyarság körében (és a magyar cserkészület vezetése ma legnagyobbbrészt ilyenek kezében van) kialakulóban van egy részletes és praktikus magyar élet-

program, amely a cserkésztradíciókhoz híven a magyarság problémáit mélyebben, egyetemesebben és praktikusabban nézi, mint ahogy a magyar életben eddig megszoktuk. Gróf Teleki Pál egy nemcserkészek előtt tartott beszédében néhány évvel ezelőtt annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a pedagógia jövője világszerte a cserkészlet irányában fekszik. Ez a lelkes cserkészfiatalok meg van győződve róla, hogy a magyarság jövője is csak ebben az irányban képzelhető el. Természetes, hogy amikor ebben a vonatkozásban a cserkészszót használják, akkor ezt a szót sokkal tágabb értelemben veszik, és nemcsak a cserkészszövetség tényleges tagjait értik rajta, hanem mindazokat a gondolkodó és alkotó magyarokat, akiknek gondolkozást és cselekvési irányát megegyezik ezzel a kialakulóban levő, egyetemesebben és mélyen magyar, praktikus cserkészprogrammal. A cserkészek, vezetők, tisztek, öregcserkészek bajtársaknak érzik magukat ennek a programnak a szolgálatában, és harcosoknak, akik ennek a programnak meg akarják nyerni az egész magyarságot. Ha az ember Széchenyi naplójának azon részeit olvassa, amelyekben Wesselényivel való barátsága idején a maga kezdődő közéleti pályájáról szóló gondolatait jegyezte fel, azokból csapja meg az embert a mély és lázas magyar alkotni-akarásnak az a sodró lehelete, amely ezeknek a fiatal magyar cserkészvezetőknek, öregcserkészeknek és barátaiknak körében kapja meg lelküket. Ezeken az összejöveteleken ellentmondást nem tűrő bizonyossággal érzi meg az ember, hogy a cserkészmozgalomban ma talán minden másnál aktuálisabb, új és nagyrahitott alkotó magyar erő biztat.

IRODALOM

MAGYAR SZAKIRODALOM. — Temesi Gy.: *Cserkészkönyv*. 1928. (A cserkészpróbák alapos feldolgozása fiúk számára.) — Sík S.: *Cserkészvezetők könyve*. 1925. II. k. — Major D.: *Őrsvezetők könyve*. 1927. III. k. — Faragó E.: *Az öregcserkészlet útjain*. 1929. — Faragó E.: *A kisfiú és a cserkészlet*. 1928. — SO./Ö. Sz. I. K.: *Cserkésztsízt*. 1927. (Az 1928-i cserkészvezetői tanfolyam előadásai.) — *A Magyar cserkész könyveinek sorozata*. (Részletkérdések füzetes feldolgozása.)

KÜLFÖLDI SZAKIRODALOM. — Angol nyelven: Baden-Powell: *Scouting for Boys*. — Baden-Powell: *The Wolfcubs Handbook*. (A farkaskölyök könyve). — Baden-Powell: *Rovering to Success*. (Az angol öregcserkészlet alapvető könyve.) — Baden-Powell: *Scouting and Youth Movement*. (A nagyközönség számára készült ismertetés.) — *Aids to scoutmastership*. (Vezetők kézikönyve.) — *Handbook for Boys*. (Az amerikai cserkészek részletes gyakorlati kézikönyve. Több mint 4,000.000 példányban fogyott el.) — *Handbook for Scoutmasters*. (Amerikai cserkésztsízték számára.) — Francia nyelven: Royet: *Le 1er livre de l'éclaireur*. (Kézikönyv cserkészfiúk és vezetők számára. Eredeti francia szellemű feldolgozása az anyagnak.) — *Le memento de l'éclaireur*. (Zsebkönyv a fiúk számára.) — P. Sevin: *Le Scoutisme*. (A cserkészlet mély és alapos vizsgálata.) — A német szakirodalom teljesen zilált, alapvető könyvük ma nincs. Fordításban megjelentették Baden-Powell "három könyvét s a két alapvető magyar könyvet: A. Sík: *Der Führer*. 1929. — D. Major: *Der Sippenführer*. 1929.

CSERKÉSZLAPOK:

Magyarok! Magyar Cserkész (X. évfolyam. A fiúk lapja). Vezetők lapja (VI. évfolyam. Cserkészvezetők folyóirata.) A Mi Lapunk (Losonc). Tábortűz (Pozsony). Jóbarát (Kolozsvár). — *Angolok: Jamboree* (A londoni nemzetközi iroda negyedévenként angol és francia nyelven megjelenő képes folyóirata). The Scouter (vezető-lap). The Scout (Fiúk hetilapja). Boys Life (Az amerikai cserkészek 800.000 példányban megjelenő havi folyóirata). — *Franciák: Le Journal des Éclaireurs*. Le Scout de France. Le chef. — *Németek: Der Pfadfinder* (Berlin). Unser Weg (Wien).

TARTALOM

- I. A cserkészmozgalom 1
  - II. A cserkészzet pedagógiai alapgondolatai 16
  - III. A cserkészzet munkája 42
  - IV. A magyar cserkészzet szervezete 47
  - V. A cserkészzet világnézeti kapcsolatai 76
- Irodalom 79*